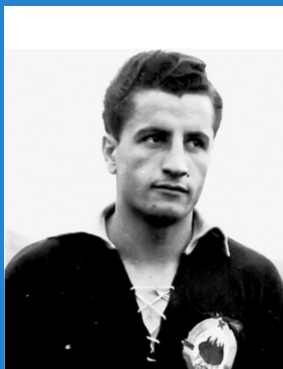
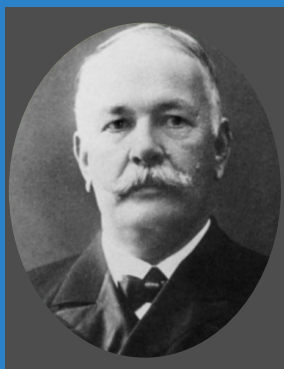
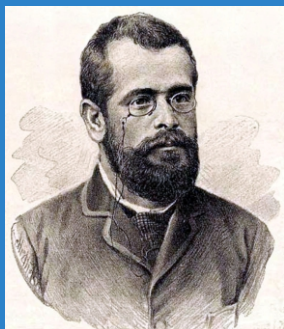

Милорад С. Курица

ЗНАМЕНИТИ СРБИ ДАЛМАЦИЈЕ

Основано: Суботица, 12. јуна 2010.

Веб сајт: www.dalmacija.rs

Е - пошта: plavnomilorad@gmail.com

Жиро - рачун: 205 - 160219 - 66

Контакт: +381 (0) 65 20 12 474

Милорад С. Кураица

Знаменити Срби Далмације

Суботица, На Светог Саву, лџета Господњег 2022.

Милорад С. Кураица
Знаменити Срби Далмације

Издавач:
Завичајно удружење “Далмација” Суботица

За издавача:
Татјана Мандић

Лектор и коректор:
Мелиса Вилев

Ликовно - графичка обрада:
Ненад Ђукић

Уредник:
Милорад С. Кураица

Унос података:
Милорад С. Кураица

Штампа:
Невен, Земун

Тираж:
500 примјерака

Суботица, На Светог Саву, љета Господњег 2022.

ISBN 978-86-900330-3-4

САДРЖАЈ :

❖	Епархија далматинска	7
❖	О Далмацији	8
❖	Мелиса Вилон ПРЕДГОВОР КАТАЛОГУ ИЗЛОЖБЕ „ЗНАМЕНИТИ СРБИ ДАЛМАЦИЈЕ”	11
❖	Јованка Савић Вукановић ЗА КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ	12
❖	Милан Ливада ДВА МИЛОРАДОВА СПОМЕНИКА ВЕЛИКАНИМА РОДНЕ ДАЛМАЦИЈЕ	13
❖	Милорад С. Кураица ГОВОР МР МИЛОРАДА С. КУРАИЦЕ У СУБОТИЦИ, 26. НОВЕМБРА 2021. ГОДИНЕ, НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ ФОТОГРАФИЈА "ЗНАМЕНИТИ СРБИ ДАЛМАЦИЈЕ"	15
❖	Академици, професори универзитета, доктори наука и научници:	
▪	Александар Маринчић	18
▪	Божидар Петрановић	19
▪	Бранко Жежељ	20
▪	Војин Б. Калинић	21
▪	Гавро Манојловић	22
▪	Јован Дероко	23
▪	Јован Илић	24
▪	Јорџо Тадић	25
▪	Марко Јачов	26
▪	Мато Грацић	27
▪	Милан Миљевић	28
▪	Петар Колендић	29
▪	Петар Л. Опачић Ћопустија	30
▪	Петар Трифуновић	31
▪	Руђер Бошковић	32
▪	Светозар (Свето) Шуша Суша	33
▪	Стефанија Врцелъ	34
▪	Тоде Чолак	35

❖ **Књижевници, пјесници:**

▪ Антоније Вучетић	37
▪ Антун Фабрис	38
▪ Бошко Десница	39
▪ Владан Десница	40
▪ Војин Јелић	41
▪ Данило Николић	42
▪ Душан П. Берић	43
▪ Иван Гундулић	44
▪ Иво Војновић	45
▪ Иво Ћипико	46
▪ Игњат Ђурђевић	47
▪ Јован Радуловић	48
▪ Кристо П. Доминковић	49
▪ Лујо Бакотић	50
▪ Лујо Војновић	51
▪ Луко Зоре	52
▪ Марија Илић Агапова	53
▪ Марин Држић	54
▪ Медо Пуцић	55
▪ Милан Решетар	56
▪ Мирко Жежељ	57
▪ Мирко Королија	58
▪ Момчило Попадић	59
▪ Никола Нико Пуцић	60
▪ Николо Томазео	61
▪ Перо Чимбур	62
▪ Светозар Бркић	63
▪ Симо Матавуљ	64
▪ Стево Петрановић	65
▪ Шпиро Матијевић	66

❖ **Свештена лица:**

▪ Георгије Мирковић	68
▪ Герасим Зелић	69
▪ Герасим Петрановић	70
▪ Дамјан Штрбац	71
▪ Доситеј Јовић	72
▪ Дум Иван Стојановић	73
▪ Милош Парента	74
▪ Никанор Петровић Његуш	75

▪ Никодим Милаш	76
▪ Никола Тинтор (Никон Лазаревић)	77
▪ Павле Козлица	78
▪ Петар Јагодић Курица	79
▪ Симеон Кончаревић	80
▪ Стефан Кнежевић	81
❖ Јунаци:	
▪ Вук Мандушић	83
▪ Јован Маринковић Иво	84
▪ Стојан Јанковић	85
❖ Спортисти:	
▪ Бошко (Јован) Маринко	87
▪ Владимир Беара	88
▪ Илија Петковић	89
▪ Милан Дамјановић	90
▪ Радомир Вукчевић	91
▪ Славко Суботић	92
❖ Новинари:	
▪ Јовица Перовић	94
▪ Раде Матијаш	95
▪ Срђан Радуловић	96
▪ Стефан Грубач	97
▪ Чедомир Лакић – Чедо	98
❖ Вајари:	
▪ Гојко Мажибрада	100
▪ Милан Четник	101
▪ Тома Росандић	102
❖ Сликари:	
▪ Влахо Буковац	104
▪ Живко Стојсављевић	105
▪ Марко Мурат	106
▪ Милутин Дедић	107

❖ **Политичари:**

▪ Антон Пуљези	109
▪ Владимир Десница	110
▪ Душан Баљак	111
▪ Здравко Кнежевић	112
▪ Илија Деде Јанковић	113
▪ Јован Ђаја	114
▪ Јован Рашковић	115
▪ Матија Бан	116
▪ Мелко Чингрија	117
▪ Мирко Марјановић	118
▪ Натко Нодило	119
▪ Онисим Поповић	120
▪ Перо Будмани	121
▪ Сава Бјелановић	122
▪ Урош Десница	123

❖ **Глумци:**

▪ Аленка Ранчић	125
▪ Мирко Буловић	126
▪ Олга Спиридоновић	127

❖ **Остали:**

▪ Валтазар Богишић	129
▪ Владимир Ардалић	130
▪ Душанка Калањ	131
▪ Петар М. Опачић Ћопустија	132
▪ Теодора Бошковић	133
▪ Цвијета Зузорић	134

❖ **Предавања у Суботици 26.11.2021. године:**

▪ Проф. др Вељко Ђурић Мишина СТЕФАН КНЕЖЕВИЋ, ЕПИСКОП ДАЛМАТИНСКИ	135
▪ Др Милан Гулић ДАЛМАЦИЈА И СРБИ – ВЕЗА ДУЖА ОД ЈЕДНОГ МИЛЕНИЈУМА	137
▪ Др Војин Калинић САВО БЈЕЛАНОВИЋ	141

Епархија далматинска

О Далмацији

„Далмација је смјештена на средишњем дијелу Јадранског приморја, а својим највећим дијелом граничи са Босном и Херцеговином на сјеверу, односно Црном Гором на истоку. Далматинска Загора смјештена је између приморско-медитеранских планина Козјак, Вилаја и Мосор, а отуда јој потиче и име "иза горе" - "Загора". Простире се у залеђу задарског, шибенског и сплитског приморја до ријеке Чиколе. Села су мала и депопулацијског карактера, баш као и мјеста Книн, Сињ, Дрниш и Бенковац.

Срби у Далмацији

Срби у Далмацији су прије Рата у Хрватској (1991-1995) били веома бројни. Према попису из 1991. године, било их је 114.801, односно 12,06% становништва Далмације, не рачунајући 1,4% Југословена. Срби су распрострањени у областима: Равни Котари, Буковица, Книнска Крајина, Дрнишка Крајина, Врличка Крајина, Цетинска Крајина, Загора, Имотска Крајина и Неретванска област. Историја насељавања Срба у Далмацији. Срби су насељавали Далмацију и у предтурско доба, о чему свједоче три српска манастира: Крупа (1317. године), Крка (1345. године) и Драговић (1395. године), те велики број православних храмова. Прва сеоба Срба у Далмацију десила се 1305., а слиједећа је била 1338. године, када је хрватски великаш Младен Шубић у сукобу с книнским кнезом Нелипићем, од босанског бана Стевана Котроманића затражио не само војску него и народ који ће населити опустјела мјеста око Скрадина и ријеке Крке. Даљи подстицај за досељавање Срба у северну Далмацију била је удаја Јелене, сестре цара Душана, за Младена Шубића, 1347. године.

Она је након мужевљеве смрти 1348. године, постала господарица градова Клиса и Скрадина. У јесен или зиму 1355. године у Јеленине градове стигла је војска српског цара под двојицом његових војвода, али се у њима није дуго задржала, пошто је Душан већ био мртав. Та војска се вратила, а њен командант Ђураш Илијић град Скрадин предао Млечанима. У околину Скрадина и Клиса населили су се Срби, већином из Херцеговине. Према подацима из "Далматинске хронике" задарског надбискупа, наводи се да је 1371. године прешло из Босне много српског народа који се настанио у бријеговитим странама Далмације. Тих Срба, "Влаха-шизматика", бивало је све више, тако да су забиљежени у Задру, Шибенику, Обровцу а стигли су и пред зидине града Трогира.

Када је краљ Твртко 1390. завладао Далмацијом, њена врата за досељавање Срба још су шире отворена, па су нове групе стизале овамо, нарочито на простору Книна. У вријеме краља Стевана Дабише, Твртковог насљедника, 1394. и 1397. године, када су Турци извршили продоре у Босну, дошло је до новог таласа исељавања Срба у Далмацију, нарочито око Книна, у Книнско Поље, Голубић, Пађене, Полачу. То се поновило и између 1413. и 1417. године, када је

у Далмацију прешло тако много Срба, да се из те масе могло добити 5.000 добрих војника.

Други извори билеже да је 1450. године из Босне прешао јачи број Срба у данашње Котаре и да је тада насељена Кула Атлагића, у којој је, као и у Пађенима, Полачи, Голубићу и Книнском пољу, подигнута српска православна црква као најубедљивији доказ о њиховом присуству у том дијелу Далмације. Учврстивши се у Босни и освајајући од Угарске и Млетачке републике дијелове Далмације, Турци су и сами спроводили пресељавање Срба у своје пограничне области, па је тако од 1523. до 1527. године, из Босне, Херцеговине и Старе Србије изведена највећа сеоба Срба у Далмацију. Према Кончаревићевом српском љетопису, тада је у Далмацију дошло више хиљада српских породица са многим свештеницима у мјеста напуштена од старосједелаца - Хрвата. То потврђује и један званични извештај млетачкој влади из 1527. године, у коме се каже да се више хиљада српских породица населило у Книнску крајину, Буковицу и Котаре. Тада су подигнуте многе православне цркве, примјерице у Биљанима, Островици, Карину, Ђеврскама, Кистањама, Биовичином Селу, Радучићу, Мокром Пољу, Жагровићу. Недуго након тога, од 1537. до 1540. године, дошло је до млетачко-турског рата и подијеле Далмације између Млетачке републике и Отоманског царства. Република је задржала уски приморски појас с градовима док је Турској припао континентални дио који обухвата Котаре, Буковицу, Книнску крајину у оквиру новоствореног Личког санџака, затим Косово поље, Цетинску крајину и друге дијелове с друге стране ријеке Крке. Колико је било Срба у турској Далмацији, не може се поуздано рећи. У млетачкој Далмацији, према званичном извјештају из 1575. године, било је свега 40.656 душа, од којих 13.297 Срба.

Прошле су затим деценије без знатнијег помијерања становништва, а онда, 1633. године, из Босне и Србије, због турских зулума, јаки број српских породица пребјегао је на млетачку територију и населио се на просторе око Задра, Шибеника и других градова о чему је званични извештај послао лично далматински провидур Франческо Зена. Но петнаестак година касније кужна епидемија походила је ове крајеве, нарочито око Шибеника, и однијела на хиљаде душа док се дио становништва због глади, одселио у друге покрајине. Пола вијека касније, у току рата Свете лиге против Турске, од 1683. до 1699. године, дошло је до промијене млетачко-турске границе у Далмацији. Република је дошла у посед Книнске крајине и потпуно заокружила границе Далмације, које ће се задржати до краја млетачке власти на овој страни Јадранског мора. У току XVIII вијека само два извора свиједоче о новим сеобама Срба у млетачку сјеверну Далмацију. Први потиче из 1706. године од викара скрадинског бискупа, који тврди да се у тридесетак села Скрадинске бискупије населило више од 10.000 шизматика из Паноније, које је преводило њихових двадесетак калуђера. Но за ту вијест тешко је наћи потврду у другим изворима, па је немогуће оцијенити да ли је она потпуно вјеродостојна. Према другом извору, у току руско-турског рата 1768-1774. доста Срба из Босне прешло је у Далмацију, од којих се само у Скрадин населило 400 душа, док је нама непознат број остао у околини Задра,

Шибеника и Книна. Десет година прије тога, 1758. Далмација и Бока Которска имала је 51.268 православних поданика који су чинили једну трећину цијелокупне њене популације. Већи дио српског становништва налазио се, наравно, у сјеверној Далмацији око Задра, Книна и Бенковца. Међутим, у осмој деценији XVIII века српско становништво у сјеверној Далмацији прориједило се због исељавања до кога је дошло због глади и вијерског угњетавања, а из оног дијела који је био под Турцима, због њиховог зулума над хришћанима. Архимандрит манастира Крупе, Герасим Зелић, забиљежио је да се због глади 1774. године, у Турску и у Аустријску монархију (у Срем понајвише) иселило око 1.000 српских породица. Генерални провидур за Далмацију у једном извештају из 1790. године наводи да је на подручју Задра у 12 српских села и 89 заселака било 24.313 душа.

Након пропасти Млетачке републике 1797. године, Далмација и Бока Которска дошле су под аустријску, затим под француску, а од 1813. године, поново под аустријску власт. Становништво се усталило у својим насељима. Према поузданом извору црквеног поријекла, године 1835. у Далмацији је било 71.426 становника српске народности, вијере православне.“

Преузето са: Западни Срби -

<https://www.zapadnisrbi.com/zapadni-srbi/republika-srpska-krajina/dalmacija/28-srbi-u-dalmaciji>

Мелиса Виллов

ПРЕДГОВОР КАТАЛОГУ ИЗЛОЖБЕ „ЗНАМЕНИТИ СРБИ ДАЛМАЦИЈЕ“

Након изложбе фотографија под називом „Доситеј и српско Плавно 1796-2019“ посвећене Доситеју Обрадовићу, из 2019. године, Завичајно удружење „Далмација“ Суботица из Суботице и ове године може да се похвали изузетним плодом свога рада. Захваљујући Милораду С. Кураици, истакнутом члану овог удружења, годину 2021. памтићемо по успешно реализованој идеји да се прикупи материјал и отвори изложба посвећена знаменитим Србима Далмације.

Вишегодишњи рад на прикупљању материјала о Србима у Далмацији, уобличен је у производ од изузетног културно-историјског значаја. Аутор изложбе, Милорад С. Кураица, желео је да изложбом подигне свест о важности културе сећања, те је изложбу отворио речима „велики смо колико се сећамо великана“.

Изложба обухвата фотографије укупно 105 великана, Срба пореклом из Далмације. На овом списку, међу експонатима нашле су се фотографије великана из различитих области. Представљени су академици, доктори наука, књижевници и писци, свештена лица, јунаци, спортисти, новинари, вајари, сликари, политичари, глумци... Међу истакнутим личностима вредним памћења нашли су се Симо Матавуљ, Герасим и Божидар Петрановић, Никодим Милаш, Стефан Кнежевић, Сава Бјелановић, Руђер, Теодора и Божо Бошковић, Петар Јагодић Курица и многи други. Сваки од представљених личности на свој начин је допринео ширењу културно-историјске баштине и тако стекао заслугу да својим именом и фотографијом буде део ове изложбе.

Отварањем изложбе која носи назив „Знаменити Срби Далмације“ сачувана је од заборава једна не тако мала група истакнутих људи, али сећање на ове великане овде не сме овде да стане. Због тога, аутор ове изложбе наставља свој рад. Након прве поставке изложбе у Суботици 26. новембра 2021. године, изложба је постављена и у Новом Саду. Такође, планира се и постављање изложбе у Батајници, Зрењанину, Кикинди и Бечеју.

Објављивање каталога изложбе „Знаменити Срби Далмације“ има исти циљ – да се остави писани траг и сведочанство о томе да је српски народ свестан потребе да се о великанима говори и да се њихова дела сачувају од заборава. У овом каталогу, читалац ће моћи да пронађе сваку од фотографија знаменитих личности обухваћених изложбом и да о њима прочита понеку информацију. Такође, захваљујући сарадницима проф. др Вељку Ђурићу Мишини, др Војину Калинићу и др Милану Гулићу, каталог је обогаћен текстовима посвећеним Стефану Кнежевићу и Сави Бјелановићу. Поменути сарадници дали су свој несебичан допринос прво у виду усмене речи на предавању које је уследило након отварања изложбе, а затим и у облику писмене забелешке која је своје место пронашла у овом каталогу. На овај начин још једном смо се осврнули на оно што је вредно спомена, а читаоцу остаје да под утицајем идеја Милорада С.

Кураице настави традицију памћења и да да свој допринос ширећи је писаном и усменом речи и преноси је неким будућим генерацијама.

Јованка Савић Вукановић

ЗА КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ “ЗНАМЕНИТИ СРБИ ДАЛМАЦИЈЕ”

Сјећања, колико год била племенита и извирају из дубине нашег бића и наше свијести, с временом се тање и блиједе. Она су само појединачне танке нити које нас вежу за важне датуме, и никада нијесмо сигурни докле ће трајати и колико се у њих можемо поуздати. Али, ако их пренесемо у ријеч, у документ, у предмет, било умјетничког или свакодневног, употребног карактера, ми ћемо нашим сјећањима подарити чврстину, трајност и истинско свједочење. Кратко речено, само оно што је записано оставља траг и историјски печат. У том свјетлу једино и можемо сагледати ову изложбу „Знаменити Срби Далмације“, која је и сачињена са циљем да се наше српско културно биће, поникло и живјело на просторима Далмације, отргне од заборава, да се кроз живот и дјело многих наших духовних великана, интелектуалаца, мислећих људи, културних радника, научника и стваралаца, сачувају наши коријени, наша традиција и наше вишевековно трајање на подручју Далмације. Ријечју, да се сачува наша идентитетска, лична карта као најсигурнији и најнепосреднији залог нашег постојања, јучер, данас и убудуће.

Ова изложба је наше постолје. Боље рећи, једна коцкица у мозаику нашег историјског постолја, али коцкица која има невидљиву свјетлосну моћ да обасја нашу прошлост; да се и сами увјеримо у то шта смо имали и шта имамо; да се подсјетимо ако смо заборавили да сами себе протумачимо; да своје највеће људске и цивилизацијске вриједности сјединимо и да се по њима, и као појединци и као народ и као нација, у свијету препознајемо.

Историјске катаклизме, као оне деведесетих, сада већ прошлога вијека, могу нас, и као појединце и као народ, физички измјестити, сузити и тренутно успорити, али наше духовно и национално биће не могу прекинути ни утријети. А то најрјечитије потврђују симболи нашег бића, великани нашег народа, чији портрети на овој изложби сада разговарају с нама, учећи нас да БИТИ СВОЈ И БИТИ СЛОБОДАН – нема цијену. Ту цијену они су својим животом искусили, многи од њих и кроз робију, мучење, заточеништво, ланце, презрење и маргинализацију. Ни највеће муке нијесу успјеле да им спусте цијену!

Овим славним именима с временом ће се засигурно придружити и још нека која су исто тако својим животом, именом и дјелом показала како се и на највратоломнијим историјским раскрсницама изабирају прави путеви.

Након свега реченог, можемо само упутити честитке и изразити дубоко поштовање према иницијатору и аутору изложбе Милораду С. Кураици, Завичајном удружењу “Далмација Суботица, активном и вриједном колективу, покретачу и ослонцу многих сличних пројеката и акција везано за нашу историју, као и Општини Суботица која је увијек помагала и излазила у сусрет оваквим идејама.

Милан Ливада

ДВА МИЛОРАДОВА СПОМЕНИКА ВЕЛИКАНИМА РОДНЕ ДАЛМАЦИЈЕ

Са дужним пијететом сам прихватио позив дугогодишњег сарадника и пријатеља мр Милорада С. Кураице да напишем прилог за Каталог његове изложбе *Знаменити Срби Далмације*, која ће бити отворена у склопу Светосавске академије у Батајници 30. Јануара 2022. Пошто је обећано требало написати за време новогодишњих и божићних празника, мене су неке приватне околности толико закупиле, да сам заборавио на то. Када сам на *мобилном* нашао Милорадову поруку да чека мој текст, одмах сам у одговору замолио за извињење, што понављам и овом приликом, уз обећани текст. У сваком погледу, са два ауторска дела непроцењиве вредности из баштињења културе сећања, Милорад се одужио родној Далмацији, из које су Срби Крајишници насилно прогнани након грађанског рата у Хрватској од 1991. до 1995. године.

Као предводник Завичајног удружења "Далмација" у Суботици преданим ангажманом прво је обновљена *Братска кућа* у његовом селу Плавно, са сталном поставком, посвећена боравку Доситеја Обрадовића, претече модерне српске културе, у Далмацији крајем 18. и почетком 19. века. Друга, већ споменута Милорадова изложба о знаменитим далматинским Србима приређена је премијерно у Суботици; гостовао је аутор са својим делом у Новом Саду на *Дану Српске Крајине у Српској Атини*; предстоји њена презентација у Батајници; а из више места широм Србије, где су настањени прогнани Крајишници, упућени су позиви за гостовање. Тако ове две изложбе и каталози о њиховом садржају представљају трајне споменике великанима које је изнедрио српски крајишки народ.

Оваква културна и уметничка остварења представљају допринос истинитој интерпретацији наше националне и државне прошлости. То су само зрнца објективног, на непорецивим аргументима занованог приказивања неких битних аспеката, као што су велике историјске личности из два остварена Милорадова пројекта, насупрот лажној историји какву смо учили, а нажалост се учи и данас. На том таласу смо нас два двострука завичајца, као предводници крајишко-војвођанских удружења остварила деценијску сарадњу.

Још 2011. године на моју иницијативу основана је и код АПР у Београду регистрована *Завичајна група Крајина Војводина* у Новом Саду. Програмска оријентација наше групе је била валоризација и баштињење неких битних аспеката свеколике, првенствено културне прошлости Српске Крајине.

Ту тематику смо пласирали на страницама штампаног двомесечника *Глас Крајине у Војводини*, који је излазио од 2011. до 2020. године. Милорад је био предани сарадник са драгоценим прилозима. Остала је из тога времена једна шала везана за наша крајишка презимена. Слао сам поштом препоручено наше новине на адресе наших сарадника. Донео Милораду поштар новине у Суботици,

а њега нема код куће. Оставио му поруку са којом он оде на пошту. Кад тамо на примерку Гласа Крајине у Војводини пише: прима Кураица, шаље Ливада, а улица Браће Дроњак!

Занимљиво је, а готово непознато, да је простор Српске Крајине, вишевековне постојбине наших предака, као граничара између два царства Аустријског и Отоманског, сезао тамо негде од Книна, или Милорадовог Плавна, преко Војводине, до иза Темишвара, до Бање Херкулане. Неки историчари су тај простор означили као "венац Милоша Црњанског", који се савио око своје матице. Српски крајишки народ је подарио српском националном корпусу небројено много великих личности и Солунских ратних добровољаца у Првом светском рату, који су залога нашег битисања данас овде, као својих на своме. Једна од тих личности је и Доситеј Обрадовић, претеча модерне српске културе и први Србин Европљанин. Уз њега су и десетине знаменитих Срба Далматинаца, да споменемо само чувеног Руђера Бошковића, чији је значај за српску културу осветлио Милорад, у два споменута остварења.

На страницама споменутог Гласа Крајине у Војводини у откривања великих личности ја сам као стартну петорку изабрао Саву Мркаља, Николу Теслу, Милутина Миланковића, Николу Хајдина и патријарха српског Павла. Био сам изненађен колико је великих писаца, научника, свештеника, војсковођа и других великана пореклом са крајишког и војвођанског простора, који су оставили неизбрисив траг у нашој култури, а њихов учинак није на одговарајући начин валоризован. Такође је за жаљење што у српском културном простору делује много аутошовиниста, који се надмећу у самопорицању сопствених националних, државних и свеколиких других вредности. Таква је ситуација и међу нама Крајишницима, којима је отет исконски завичај и који су доживели прогон са вековних огњишта, што се није десило ниједном другом народу у Европи, која се цинично дичи својим људским правима. По нашем уверењу ми смо, са нашим завичајним удружењима, урадили онолико колико смо могли на валоризацији крајишко војвођанских културних остварења у свесрпском амбијенту.

Мр Милорад С. Кураица

Говор мр Милорада С. Кураице у Суботици, 26. новембра 2021. године
на отварању изложбе фотографија “Знаменити Срби Далмације”

ВЕЛИКИ СМО КОЛИКО СЕ СЈЕЋАМО ВЕЛИКАНА!

Часни оци, поштована публико, помаже Бог, добро вече!

Добро дошли на још једно дружење у организацији Завичајног удружења “Далмација” Суботица у чије име Вас срдечно поздрављам. “У свијету се сусрећемо, с Далмацијом у срцу!” Др Хаваш Реже написа: “Мала Далмација може да се поноси прошлoшћу. Не само да су храбри борци, већ су и духовни великани на којима им сваки народ може да завиди.”

Ова изложба је покушај да се на прави начин претвори у дјело максима “Моје свето, а и твоје свето, своје чувај у моје не дирај.” Да, управо тако – покушај, да буде ембрион и подстицај другима да ураде боље и квалитетније, да наставе гдје смо ми стапи, јер ово није завршена прича, Јевањђеље, Свето писмо или Библија. И поред уложеног труда нисмо успјели заокружити и обезбједити да сви великани из наше Далмације буду вечерас на овој изложби. Постоји више разлога. Дуга је прича.

Ово је важна и велика изложба. Усудио бих се рећи да овакву Србија до сада није имала! Овдје сигурно није све, а и не може да буде, али све што је у њој – ту је с добрим разлозима. Основни критеријум да се нађу у плејади ових великана јесте чињеница да су животом и радом на прави начин примјенили велику мисао бесмртног и једног од најумнијих Срба, нашег Петра Петровића Другог Његоша – „Благо оном ко довијека живи, имао се рашта и родити.“

Уколико бисмо о сваком великану на овој изложби рекли по неку ријеч, била би то дуга прича, готово роман. Ипак, да бар наведемо имена неких од њих:

Симо Матавуљ, Герасим и Божидар Петрановић, Никодим Милаш, Стефан Кнежевић, Сава Бјелановић, Руђер, Теодора и Божо Бошковић, Петар Јагодић Курица, Јован Радуловић, Владимир Беара, Герасим Зелић, Раде Матијаш... И тако редом.

Монтескје, давно написа: “Срећни су народи који су имали досадну историју.”

Нажалост, наш народ у Далмацији није био те среће. Газили и угњетавали су нас – Млечани, Турци, Угари, Аустроугари, Французи... О дешавању крајем 20. вијека боље да не зборим ни слова. Још увијек је свјежа рана.

Једна од највећих, а можда и највећа жртва таквих угњетавања у историји Далмације јесте поп Петар Јагодић Курица. Поштовани саборе, дозволите ми да кажем нешто више о овом истинском великану и великомученику из наше Далмације. Због окрутости Млетачке Републике, чувајући свој национални и вјерски идентитет, дијелећи судбину свог народа, Курица се ставио на чело отпору – Курициној или Буковачкој буни српског народа Далмације и то баш 1704.

године. Буна је у крви угушена, а преваром и издајом католичког попа Курица је ухапшен, утамничен у Венецији, по злу чувеном казамату "Пози".

Ту у надчовјечанским, правим Танталовим мукама, издржава 40 година, без дана помиловања!? Курица слијеп излази из затвора и у Задру умире 09. априла 1749.

године. Сахрањен је у Задру, порта цркве Св. Илије. Срамота је да му се ни дан - данас не зна за гроб, а камоли да има достојно обиљежје!?

За невјеровати је чињеница да ни једна енциклопедија, па ни чувена Британика, нема одредницу "Курица"! Шта да кажемо? То смо ми или Бранка Ћопића добро познато: "Знам ја нас..."

Да припремимо ову изложбу додатно нас је мотивисала и чињеница коју изричито наводи Николај Фјодорович Фјодоров, руски мислилац и филозоф да су од изузетности за очување идентитета сваког народа гробља и музеји. А ова изложба фотографија је и више од музеја историје земље Далмације.

Великани на овој изложби дали су свој допринос општем добру или како рече најумнији Србин 18. вијека бесмртни Доситеј Обрадовић "на ползу рода свога." Ред је на нама.

Поштована публико, дозволите ми да захвалим Мелиси Виллов, Ненеду Ђукићу, др Милану Гулићу, Милораду Савићу и др Кости Новаковићу на несебичној помоћи око припреме и реализације ове изложбе, те Граду Суботица и градоначелнику Стевану Бакићу, који финансијски у цијелости подржаше овај значајан пројекат Завичајног удружења „Далмација” Суботица.

Хвала Вам на истинској пажњи и стрпљењу.

Чувајмо своје од заборава, нико га други чувати неће.

Бесједу завршавам поруком: "Душа Богу – тијело Србији - срце Далмацији."

Живјели!

Суботица, 26. новембар,
љета Господњег 2021.

Мр Милорад С. Кураица, секретар

**АКАДЕМИЦИ, ПРОФЕСОРИ УНИВЕРЗИТЕТА,
ДОКТОРИ НАУКА И НАУЧНИЦИ**

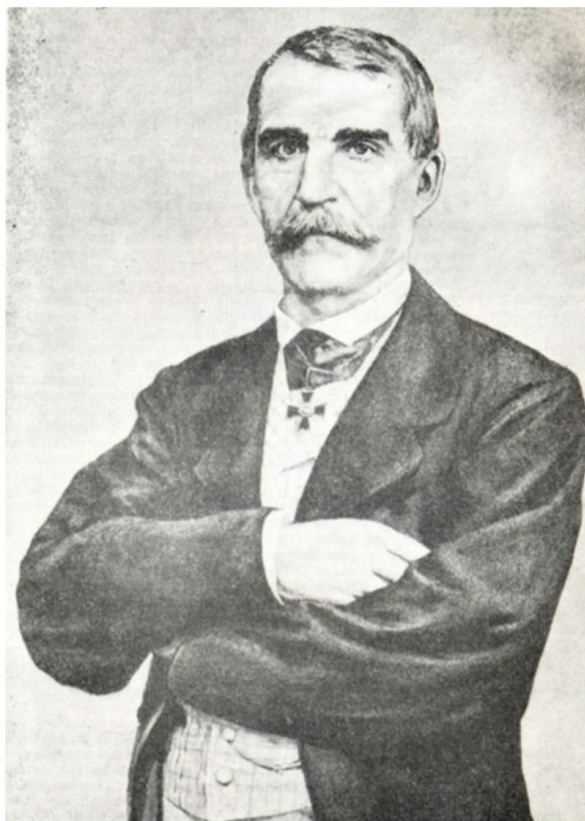
АЛЕКСАНДАР МАРИНЧИЋ

(Синь, 9. јун 1933. – Београд, 12. мај 2011.)

Академик, професор Електротехничког факултета у Београду.
За дописног члана Српске академије наука и уметности изабран је
априла 1991., а за редовног октобра 2000.

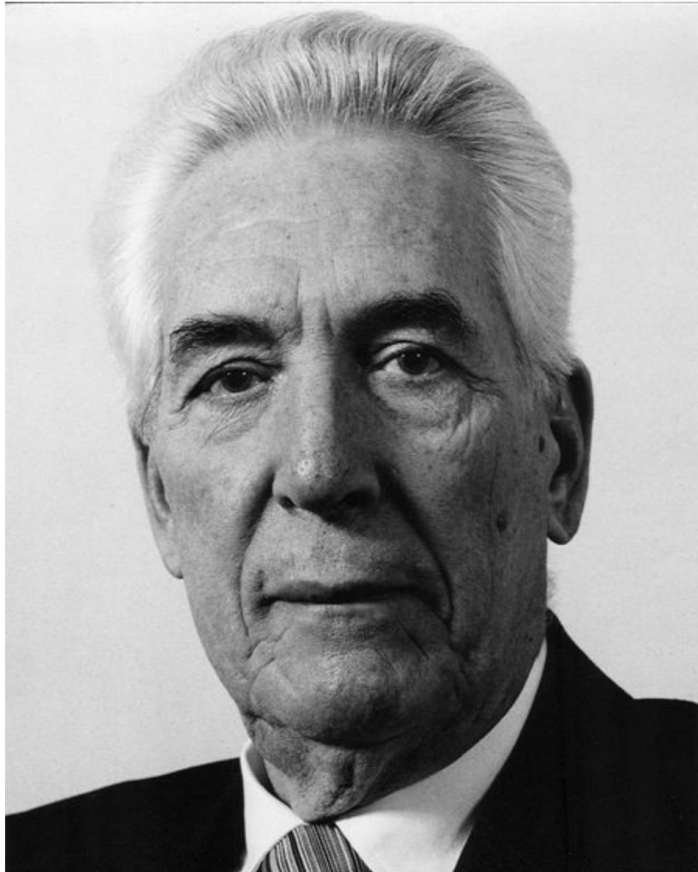
Божидар Петрановић

(Шибеник, 18. фебруар 1809. – Венеција, 12. септембар 1874.)

Српски историчар, правник. Послије завршених студија вратио се у Шибеник гдје је радио као секретар православне епархије, а затим као судија у Сплиту. Између 1836. и 1841. год. уређивао је српски алманах на ћирилици «Љубитељ просвештенија» или касније преименован у «Српски далматински алманах», у коме је пропагирао заједништво Срба и Хрвата. Матица српска је наградила његови расправу «Битка косовска». По узору на Матицу српску основао је 1862. год. Матицу далматинску.

Бранко Жежељ

(Бенковац, 14. март 1910. – Београд, 19. фебруар 1995.)

Био је грађевински инжењер, конструктор и иноватор, академик, професор универзитета, учесник НОБ-а, члан САНУ и АНУБИХ, добитник највиших домаћих и међународних признања.

Жежељ је протагониста примене преднапрегнутог бетона и оснивач Опитне станице за преднапрегнути бетон у Југославији.

Војин Б. Калинић

(Билишане код Обровца, 21. октобар 1943. – Сүботица, 06. октобар 2009.)

Декан Економског факултета у Сүботици од 1991. до 1998.

Написао велики број радова у страним и домаћим часописима, а као аутор и коаутор написао је књиге и уџбенике: С. Ловрета, Д.

Радүновић, В. Калинић – Маркетинг у трговини, Економски факултет Београд, 1991. и 1998; В. Калинић, Ј. Кончар Међународни маркетинг, Економски факултет Сүботица, 1992; В. Калинић Маркетинг логистика, Економски факултет у Сүботици, 1993; Д. Радүновић, С. Ловрета, В. Калинић Економика и организација – трговинских предузећа, Савремена администрација, Београд, 1994; В. Калинић–Менаџмент трговинских предузећа, Економски факултет у Сүботици, 1995; В. Калинић, Б. Роца Менаџмент трговинских предузећа, Економски факултет Сүботица, 2000; В. Калинић, С. Илић,

Гавро Манојловић

(Задар, 27. октобар 1856. – Загреб, 1. новембар 1939.)

Академик

Био је српски историчар – византолог. Ванредни професор постао је 1901, а редовни 1902. године. Због политичког ангажовања у хрватско–српској коалицији пензионисан је 1908. године. Поново почиње да предаје на Свеучилишту 1910. да би коначно био пензионисан 1924. године. Исте године постао је председник ЈАЗУ и на том положају је остао до 1933.г. Бавио се историјом филозофије, историјом старог истока и раног средњег вијека, филологијом.

ЈОВАН ДЕРОКО

(Дубровник, 15. март 1820. – Београд, 19. март 1887.)

Је био сликар, професор на београдском лицеју и картограф.

ЈОВАН ИЛИЋ

(Пађене – Книн, 27. септембар 1928. – Београд, 4. март 2009.)

Био је утемељивач политичке географије, оснивач часописа «Глобус», професор емеритус економске и политичке географије на Географском факултету Универзитета у Београду и аутор многих уџбеника и научних радова.

Јорјо Тадић

(Стари Град на Хвару, 5. јун 1899. – Београд, 4. октобар 1969.)

Српски историчар и академик САНУ.

Марко Јачов

(Церање Доње, Бенковац 06.02.1949. – Рим 08.01.2022.)

Докторирао је модерну историју 1975. године, а хабилитирао се 1979. године. Редовни је професор модерне историје и редовни професор "di chiara fama" историје источне Европе. Од 1985. предаје на Универзитету "La Sapienza" у Риму, а од 2022. године на Универзитету у Лечеу. Од 1996. године је инострани члан Пољске академије наука и уметности у Кракову.

Објавио је 10 монографија и много дисертација, чланака и рецензија. Његова научна специјалност је историја средње и источне Европе и улога папске дипломатије у "модерној ери".

Мато Грацић

(Пожура – Млет, 18. децембар 1865. – Дубровник, 12. април 1944.)

По националном приједелењу Србин, а по вјероисповјести католик, био је доктор правних наука, адвокат, бродовласник, власник хотела и девет стамбених зграда у Дубровнику, власник две трећине земљишта на Лападу, банкарски ревизор, власник Српске дубровачке штампарије, главни финансијер Матице српске у Дубровнику, Задруге Срба привредника у Дубровнику, Дубровачког српског пјевачког друштва, издавач часописа «Дубровник» и «Срћ», оснивач и старјешина Соколског удружења «Душан Силни» у Дубровнику, оснивач дубровачког трамваја, власник фабрике «Сигнал» у Београду, велики добротвор и заштитник свих удружења Срба– римокатолика у граду под Срђем и велики финансијер српских политичких странака у Хрватској, с краја 19. и с почетка 20. вијека.

Милан Миљевић

(Книн, 13.08.1948. – Батајница, 22.03.2021.)

Универзитетски професор. Аутор је више књига и великог броја стручних радова из методологије научних истраживања, пословне етике и комуникације.

ПЕТАР КОЛЕНДИЋ

(Дубровник, 17. септембар 1882. – Београд, 14. април 1969.)

Дописни члан Српске академије наука постао је 1932, а 467 редовни члан 1946. године. Радио у Државном архиву Србије и био редовни професор на Филозофском факултету у Београду, покретач је Зборника радова Института за књижевност и Зборника Београду.

Пензионисан је 1955, а награду за животно дело добио је 7. јула 1960. године. Занимале су га и бавио се темама из историје дубровачке књижевности и, уопште, дубровачке културне историје.

Бавио се и библиографским радом; издао је критичко издање Биографских дела Игњата Ђурђевића. Осим дубровачком, бавио се и књижевношћу Боке которске и Далмације.

ПЕТАР Л. ОПАЧИЋ – ЋОПУСТИЈА

(Плавно, 1931. – Београд, 15. април 2015.)

Аутор је више књига из ратне историје Србије и српског народа, посебно из периода Првог светског рата. Крајем осамдесетих је био међу покретачима Српског културног друштва «Зора» у Книну, прве српске организације основане у Хрватској после Другог светског рата.

Петар Трифуновић

(Дубровник, август 1910. – Београд, 8. децембар 1980.)

Био је југословенски и српски шахиста и доктор права.

Рођен је у Дубровнику, али је детињство и младост провео у Шибенику.

Право је студирао у Загреду и постаје доктор права 1933. г.

Године 1938. настањује се у Београду. Уређује часопис «Шаховски преглед» (излазио 1938–1940.). Освајач је бројних медаља на најпознатијим свјетским турнирима, европским првенствима и шаховским олимпијадама.

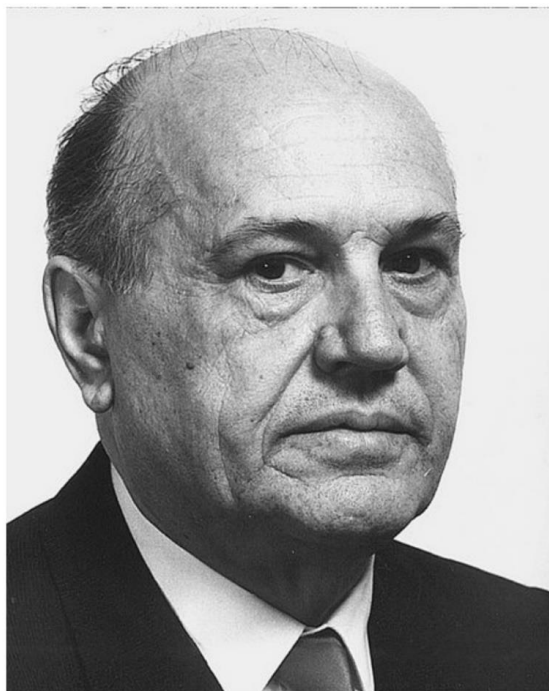
Руђер Бошковић

(Дубровник, 18. мај 1711. – Милано, 13. фебруар 1787.)

Био је дубровачки филозоф, астроном, математичар, физичар, пјесник и дипломата српског и италијанског поријекла. Један је од најзначајнијих научника свога времена. Уврштен је међу 100 најзнаменитијих Срба. Био је професор универзитета, оснивач Миланске опсерваторије и директор Оптичког института Француске морнарице.

СВЕТОЗАР (СВЕТО) ШУША (СУША)

(Кистање, 15. децембар 1925. – Београд, 2. април 2013.)

Професор универзитета: Војно- медицинска академија у Београду
(генерал-мајор, шеф Катедре за интерну медицину)

САНУ: Одељење медицинских наука: дописни члан
од 12.12.1985; редовни од 27.10.1994.

СТЕФАНИЈА ВРЦЕЉ

(Бенковац, 1920. – Београд, 2008.)

Професор медицине.

Дипломирала је на Медицинском факултету у Београду 1950. године. Специјалистички испит из интерне медицине положила је 1955. године у Београду. Докторску дисертацију одбранила је 1970. г. у Београду. Ужа област стручне и научне дјелатности: кардиологија. Била је шеф одсека и начелник одјељења у Интерној А клиници Медицинског факултета у Београду, до пензионисања 1986. године. Објавила је око 120 радова у домаћим часописима и четири монографије. Била је члан кардиолошке секције Српског лекарског друштва и Удружења кардиолога Југославије. Одликована је Орденом рада I и III степена.

ТОДЕ ЧОЛАК

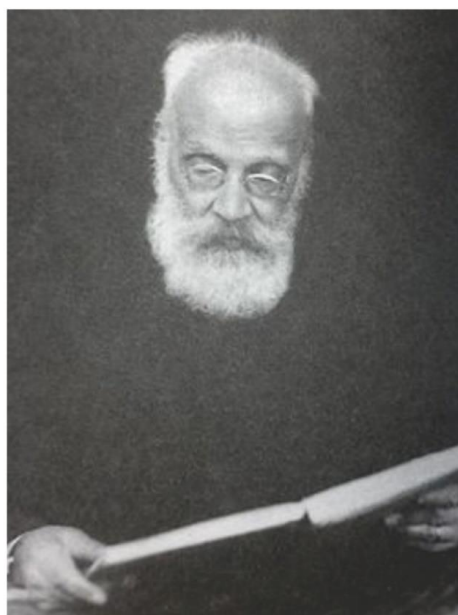

(Книн, 03. јануар 1931. – Београд, 27. јануар 1990.)

Писац и професор књижевности. Преводио је дјела са словеначког и македонског језика. Био је главни уредник «Венца», те члан Управе Друштва за српскохрватски језик СР Србије (од 1961.) и Удружења књижевника Србије. Добитник је Вукове награде.

КЊИЖЕВНИЦИ, ПЈЕСНИЦИ

АНТОНИЈЕ ВУЧЕТИЋ

(Дубровник, 18. децембар 1845. – Дубровник, 16. мај 1931.)

Био је српски историчар и публициста из Дубровника.

АНТУН ФАБРИС

(Корчула, 17. април 1864. – Дубровник, 14. октобар 1904.)

Српски новинар, писац и политичар, један од вођа српског римокатоличког покрета у Дубровнику. Био је власник часописа науке и културе «Срђ» и уредник листа «Дубровник». Фабрис је био истакнути културни радник, посвећен очувању богате дубровачке културне и историјске баштине. Директор дубровачке Матице српске, оснивач Просветно-привредног друштва «Српска зора», као и далматинско-српског културног друштва.

Бошко Десница

(Обровац, 4. јануар 1886. – Обровац, 1. април 1945.)

Правник, историчар и публициста.

На основу проучавања млетачких архива написао је капитално дјело у два тома Историја котарских ускока од 1646. до 1749. (Српска академија наука, 1950 г.). Његови изабрани чланци објављени су у књизи Стојан Јанковић и ускочка Далмација (Српска књижевна задруга, Београд, 1991.), те у књизи Бошко Десница (Просвјета-ВБЗ, Загреб 2008).

Владан ДЕСНИЦА

(Задар, 17. септембар 1905. – Загреб, 4. март 1967.)

Био је српски књижевник. Рођен је у Задру у српској породици
Десница, православне вјероисповести.
Потомак је Стојана Митровића Јанковића.

Војин Јелић

(Книн, 27. новембар 1921. – Загреб, 19. децембар 2004.)

Прозни писац, песник и публициста.

Данило Николић

(Сплит, 2. фебруар 1926. – Београд, 6. фебруар 2016.)

Српски књижевник, један од најзначајнијих приповједача и романописца друге половине 20. вијека, чије су књиге вишеструко награђиване престижним књижевним наградама. Његов легат се налази у Удружењу за културу, уметност и међународну сарадњу «Адлигат» у Београду. Називали су га «тихим корачником према Нобелу», «највећим живим класиком», «доајеном српске књижевности» и «иноватором оданом традицији».

Душан П. Берић

(Задар, 20.02.1920. – Сплит, 19.04.1966.)

Писац педагошке литературе. Душан Берић је срађивао са Српском академијом наука и уметности, затим од Музеја града Сплита и Конзерваторског завода у Сплиту до Института Југославенске академије у Задру и Дубровнику, до издања Школског вјесника и до Прилога за књижевност у Београду, Српске ријечи у Загребу до листа «Република» у Београду.

Ево дио његове обимне библиографије: Нов допринос о Доситеју Обрадовићу у Далмацији; Српска дјевојачка школа у Задру; Православни манастир св. Венеранде у Хвару; Црква св. Илије у Задру; Школство Шибеника и његове околице у прошлости. Преминуо је 19. априла 1966. године у Сплиту.

ИВАН ГУНДУЛИЋ

(Дубровник, 9. јануар 1589. – Дубровник, 8. децембар 1638.)

Био је један од најзначајнијих српских пјесника из Дубровачке републике. Познат је по епу «Осман», који представља најзначајније дјело дубровачке књижевности и најуспјелији словенски барокни еп, као и по пасторалном дјелу «Дубравка».

Иво Војновић

(Дубровник, 9. октобар 1857. – Београд, 30. август 1929.)

Био је српски књижевник и правник, члан Српске краљевске академије наука (1924), драматург Хрватског земаљског казалишта у Загребу.

Био је дубровачки писац из познате српске породице Војновића.

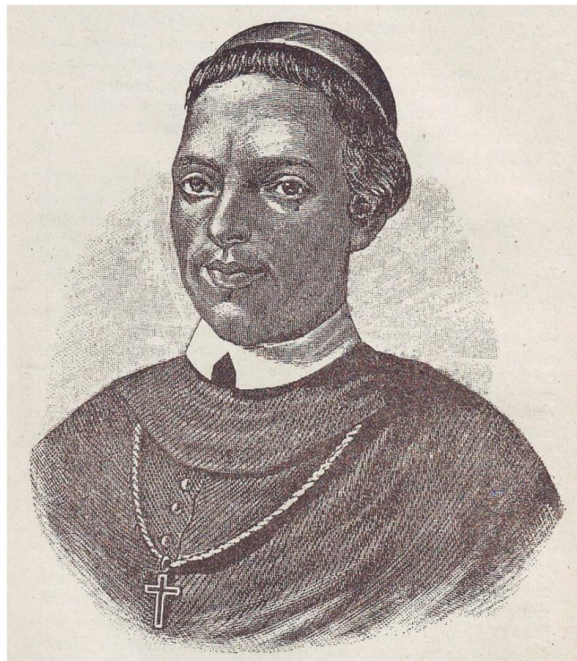
ИВО ЋИПИКО

(Каштел Нови, 1. јануар 1869. – Каштел Нови, 23. септембар 1923.)

Је био истакнути српски приповедач из Далмације, италијанског поријекла. Ћипико, попут Матавуља, описује далматински живот, или тачније, два далматинска подручја која се географски и културно веома разликују – Приморје и Загорје. Ћипико је много више од Матавуља остао вјеран завичајном регионализму.

Игњат Ђурђевић

(Дубровник, 13. фебруар 1675. – Дубровник, 21. јануар 1737.)

Био је српски барокни песник и преводилац из Дубровачке републике.

ЈОВАН РАДУЛОВИЋ

(Полача, код Книна, 29. септембар 1951. – Београд, 7. март 2018.)

Српски писац из Далмације. Његове приповијетке, романи и драме, везани су углавном за живот Срба у Далмацији и проблематичне историјске односе између Срба и Хрвата на том простору.

Био је професор и Чetrнаестој београдској гимназији, уредник БИГЗ-а и директор библиотеке града Београда.

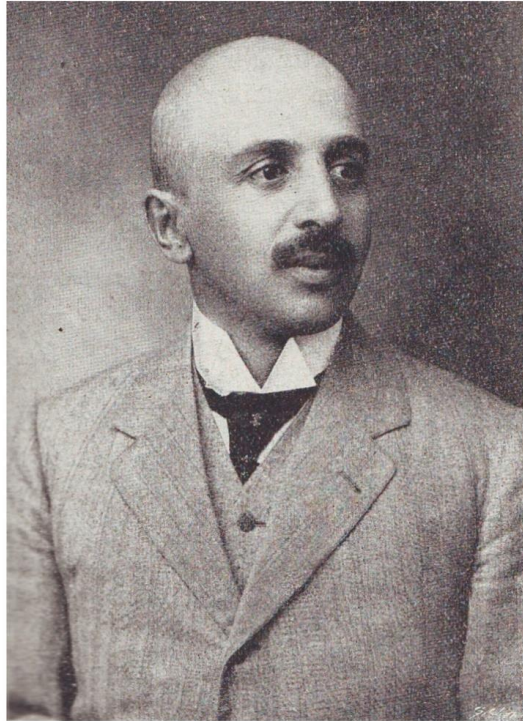
Кристо П. Доминковић

(Дубровник, 16. јануар 1877. – Дубровник, 20. октобар 1946.)

Био је српски публициста, новинар, писац и један од вођа српског римокатоличког покрета у Дубровнику. Један је од оснивача, главни уредник и власник листа «Срђ» и српског гимнастичког друштва «Душан силни», главни уредник, издавач и власник листа «Дубровник».

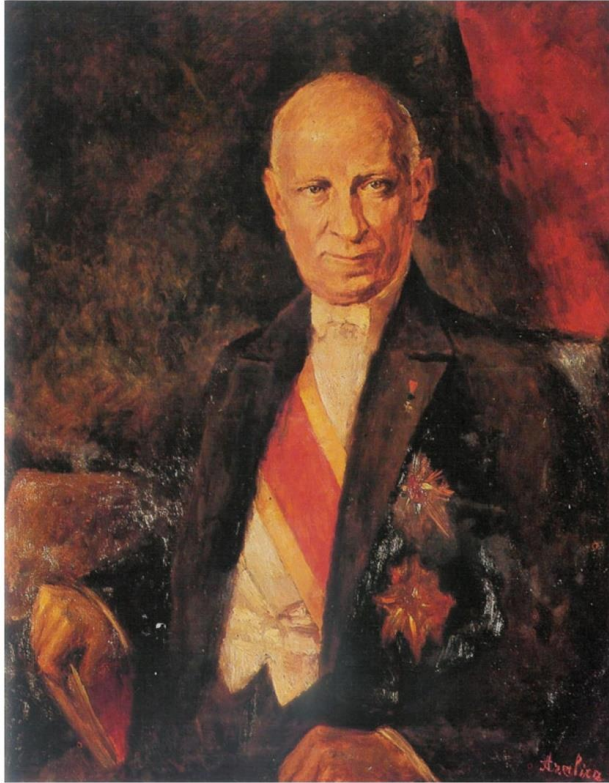
Лујо Бакотић

(Сeњ, 21. новембар 1867. – Београд, 31. март 1941.)

Био је српски правник, публициста, лексикограф, дипломата.
Аутор је дјела: «Срби у Далмацији од пада Млетачке републике
до уједињења».

Лујо Војновић

(Сплит, 15. април 1864. – Загреб, 18. април 1951.)

Био је српски правник, адвокат, историчар, дипломата и писац из старе српске племићке породице Војновића. Такође, секретар краља Николе и црногорски министар правде, затим амбасадор у Ватикану, гувернер краљевића Александра, делегат на Лондонској мировној конференцији, и члан југословенске делегације у Версају.

Луко Зоре

(Цавтат, 15. јануар 1846. – Цетиње, 9. децембар 1906.)

Био је српски филолог и књижевник, саборски заступник у Далмацији, уредник часописа «Словинац» и један од најпознатијих представника дубровачких Срба католика.

Марија Илић Агапова

(Пађене код Книна, 14. август 1895. – Београд, 13. март 1984.)

Је била српски правник, преводилац, библиотекарка и прва
управница Библиотеке и Музеја града Београда.

Марин Држић

(Дубровник, 1508. – Венеција, 2. мај 1567.)

Био је драматург, писац и пјесник из Дубровачке републике.

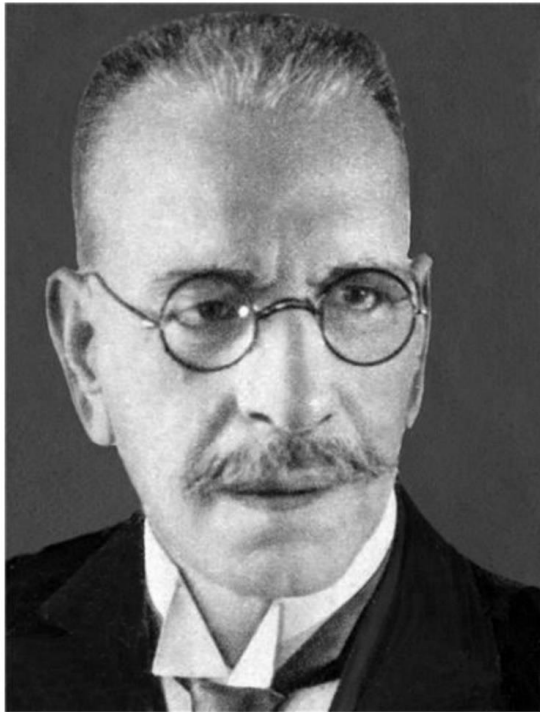
Медо Пуцић

(Дубровник, 12. март 1821. – Дубровник, 30. јун 1882.)

Био је српски књижевник, научник и политичар из Дубровника. Припадао је племићком роду Пуцић и био је један од најпознатијих дубровачких Срба католика из 19. вијека.

Милан Решетар

(Дубровник, 1. фебруар 1860. – Фиренца, 14. јануар 1942.)

Био је српски филолог из Дубровника, и један од познатијих представника дубровачких Срба римокатоличке вјероисповести.

Био је витез, а ту титулу је наслиједио од оца.

Мирко Жежељ

(Бенковац, 24. септембар 1907. – Загреб, 3. новембар 1980.)

Српски књижевник, књижевни критичар и преводилац. Читав свој радни вијек је провео радећи као професор историје од 1925. до 1965. године. Аутор је и коаутор многих уџбеника из историје за основну и средњу школу. Бавио се књижевном критиком и преводилаштом, писао је огледе и критике, и преводио је дјела са енглеског језика.

Мирко Королија

(Крстање, 9. септембар 1886. – Шибеник, 10. јул 1934.)

Пјесник, књижевник, политичар и доктор права из Далмације.

Момчило Попадић

(Блато, 25.03.1947. – Сплит, 20.11.1990.)

Пјесник, есејист, новинар.

Написао збирке пјесама: «Гласно доба године», «Играчке мутног ума», «Господин О и његова љубав», «Сунце шафранове боје», «Пучке свечаности» и «Фински нож» и једну књигу мемоарских проза «Живит у стрпјенству или Момо, зашто се кривиш», (необјављене) драмске текстове као и низ репортажа, есеја, записа. Своју прву књижевну критику објавио је 1989. године у «Слободној Далмацији», у којој је радио до смрти.

Никола Нико Пуцић

(Дубровник, 5 фебруар 1820. – Дубровник, 13.април 1883.)

Књижевник и политичар из дубровачке племићке породице Пуцић.
Био је први уредник србokatоличког новинског листа «Дубровник»
и један од оснивача новинског листа «Словинац»,
као и многи други дубровачки Срби католици.
Био је најбољи пријатељ Валтазара Богишића

Николо Томазео

(Шибеник, 10. октобар 1934. – Београд, 12. март 2010.)

Био је италијански књижевник, политичар и националиста.
Једно вријеме се сматрао припадником српског народа.

Перо Чимбур

(Книн, 1.4.1930. – Загреб, 4.2.2002.)

Прозанст, драмски писац, новинар и писац за дјецу.
Од 1957. био је коментатор и позоришни критичар, од 1983. уредник културно-умјетничке редакције Радио Загреб. Објављивао је драме, путописе, приче, критике, коментаре и сценске кронике у часописима и листовима Телеграм, Жена, Ревииа, Домети, Одјек, Дубровник, Венац, Мостови и др. Аутор је сценске биографије И. Г. Ковачића «Свјетлост на мрачним стазама» (1977.).

СВЕТОЗАР БРКИЋ

(Обровац, 14. март 1916. – Београд, 18. новембра 1993.)

Пјесник, преводилац, приповједач, есејиста

Био је асистент Филозофског факултета у Београду, професор Друге мушке гимназије у Београду, доцент Филозофског факултета у Новом Саду, професор ВПШ у Београду, уредник Наше речи, Летописа Матице српске, професор Филозофског факултета у Новом Саду и савремена енглеске пјеснике и америчке романо-писце. Са Миодрагом Павловићем саставио је Антологију савремене енглеске поезије 1900. Објавио је три књиге својих изворних дјела: књигу пјесама «Искушење светлости» (1971); збирку приповједака «И над клицом табан» (1974). Написао је Српскохрватско енглески речник – заједно са Бранком Момчиловићем (1980), Енглеско-српски и српско-енглески рјечник заједно са Живојином Симићем (1993). Главна Бркићева књига су есеји под насловом «Светла ловина» (1972) у којој има 25 есеја о енглеским, америчким и српским писцима.

Симо Матавуљ

(Шибеник, 12. септембар 1852. – Београд, 20. фебруар 1908.)

Био је српски писац из Далмације и први председник
Удружења књижевника Србије.

Матавуљ припада епохи реализма, а његова најпознатија дјела
су роман «Бакоња фра Брне» и приповјетка «Пилипенда»

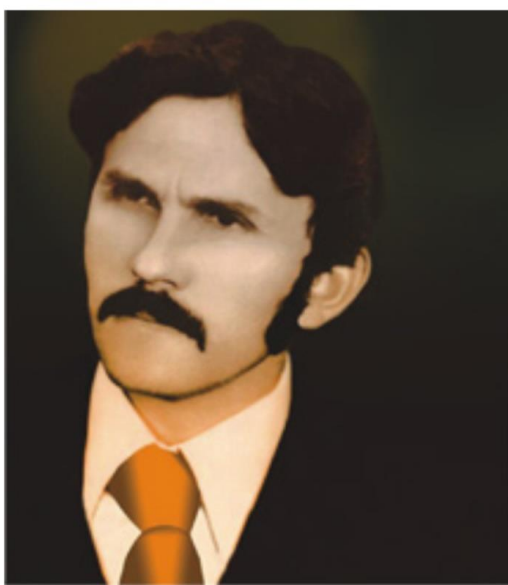
СТЕВО ПЕТРАНОВИЋ

(Дрниш, 1835. – Шабац, 1913.)

Српски педагог, културни и национални радник, новинар, књижевни преводилац и позоришни редитељ. Између осталог, обнављао је школство, приредио прву позоришну представу у Босни и Херцеговини и учествовао у православно-муслиманској народној влади која се одупирала аустро-угарској окупацији БиХ 1878. године. По њему је било названо аматерско позориште у Тешњу (сада: Босанско позориште Тешањ), а поменут је у причи «Мара милосница» Ива Андрића.

Шпиро Матијевић

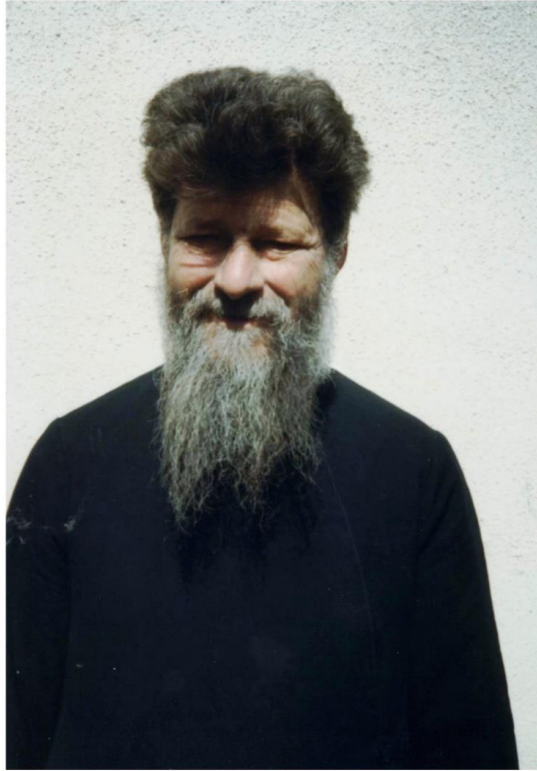

(Колашац, 24. јануар 1943. – Тузла, 1993.)

Књижевник, критичар и преводилац.

СВЕШТЕНА ЛИЦА

Георгије Мирковић

Игуман Манастира Острога и Тврдоша

(Полача код Книна, 18. априла 1928.

– Манастир Тврдош, 03. јуна 1992.)

«Најлепше пак уметничко, резбарско и иконопосано дело преподобног јеромонаха Георгија Мирковића, Србина из Српске Православне Далмације и монаха народног пастира и духовника из манастира Острога и Тврдоша, свакако да је његов христолики људски и монашки лик и карактер.»

Герасим Зелић

(Жегар, 11. јун 1752. – Будим, 26. март 1828.)

Био је калуђер и архимандрит у манастиру Крупи, епископски викар у Далмацији и Боки Которској. Много је путовао, делом из личне жеље, а делом је био присиљен као млетачки емигрант.

Био је два пута заточен, један пут у Бечу, а други пут у Будиму. По угледу на Доситеја Обрадовића написао је аутобиографију.

Герасим Петрановић

(Шибеник, 23. април 1820. – Котор, 5/18. април 1906.)

Завршио је Богословију у Срем-Карловцима, а филозофију у Загребу. Био је професор Богословије у Задру и потпредседник конзисторије. Уживао је велики углед међу Србима у Далмацији. Био је духовник Вуку Караџићу у Бечу и одржао му посмртни говор 1864. године. Цијелог свог дугог живота давао се књижевним радом. Био је један од уредника «Српско-далматинског магазина». Од својих скромних средстава основао је задуждину за сиромашне занатлије.

Дамјан Штрбац

(Плавно, 19. фебруар 1912. – Логор Јадовно на Велебиту, јула 1941.)

Богословију је завршио на Цетињу 1932. године. Рукоположен је за свештеника 18. марта 1934. године у Шибенику.

Службовао је у Жегару, а потом у Босанском Грахову гдје га је рат затекао. Био је затворен и мучен у Босанском Грахову, у Книну и Госпићу, гдје се налазио као логораш под бројем 577. Из логора је одведен у Јадовно и тамо је мучен и убијен. На редовном засједању Светог архијерејског сабора СПЦ, 20–27. маја 2003. г., на приједлог Епископа Хризостома дихаћко–петровачког, убројан је у сабор светих свештеномученика Цркве Божије. Његов спомен СПЦ слави 31. маја.

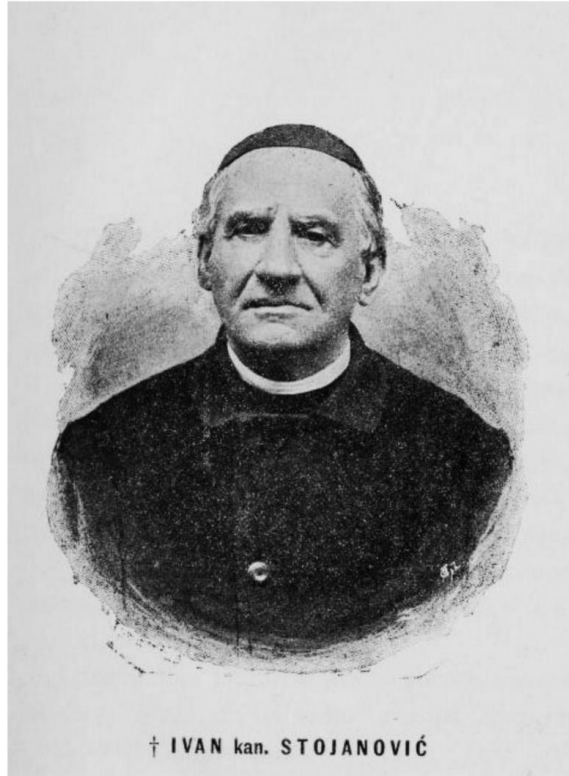
ДОСИТЕЈ ЈОВИЋ

(Дрниш, 16. октобра 1856. – Котор, 12. октобра 1910.)

Прије избора за епископа био је 25 година члан – председник конзисторије и сарадник епископа далматинских Стефана Кнежевића и Никодима Милаша у Далматинској епархији у Шибенику. Био је игуман манастира Крка и архимандрит од 1886. године. За епископа дококторског посвећен у грчком храму Свете Тројице у Бечу 21. новембра 1908. године.

ДУМ ИВАН СТОЈАНОВИЋ

† IVAN kan. STOJANOVIĆ

(Дубровник, 5/17. децембар 1829. – Дубровник, 4/17. децембар 1900.)

Био је римокатолички свештеник и један од најпознатијих дубровачких Срба католика који се супротстављао аустријској хрватизацији Дубровчана. Сарађивао је у књижевном часопису «Словинац».

Милош Парента

(Ислам Латински, код Задра, 1867. – Београд, 1943.)

Био је српски свештеник, писац, професор и ректор Карловачке богословије. Више година био је уредник «Патријаршијског гласника» и сарадник у листу «Српски Сион». У рукопису му је остало највеће дјело «Моралика».

Никанор Иванович Његуш

(Дрниш, 1825. — Горица, 9. април 1894.)

Смрћу митрополита Петра II (Петровића-Његоша) у Црној Гори је престала теократска управа. За новог митрополита црногорског кнез Данило је изабрао јеромонаха Никанора (Ивановића), сабрата манастира Савине, који је био родом из Дрниша. Његови преци су се у Дрниш доселили из Његуша. Претпоставља се да је богословско образовање добио у Задру, гдје је доцније и произведен за архимандрита. Приликом боравка кнеза Данила у Паризу 1857., архимандрит Никанор је постављен за секретара и потпредседника Сената. За митрополита црногорског је хиротонисан децембра 1858. Будући да није узео учешћа у сахрани кнеза Данила, смијењен је са положаја телеграфским путем августа 1860.г. Одселио се на Крим, а потом у Горицу, гдје је и умро 1894. године, а сахрањен је у Трсту, код цркве Светог Спиридона.

Никодим Милаш

(Шиденик, 4/16. април 1845. – Дубровник, 20. март 1915.)

(1930. пренет у Шиденик).

Епископ, канониста и историчар (црквено право),
епископ далматинско – истријски.

Никола Тинтор (Никон Лазаревић)

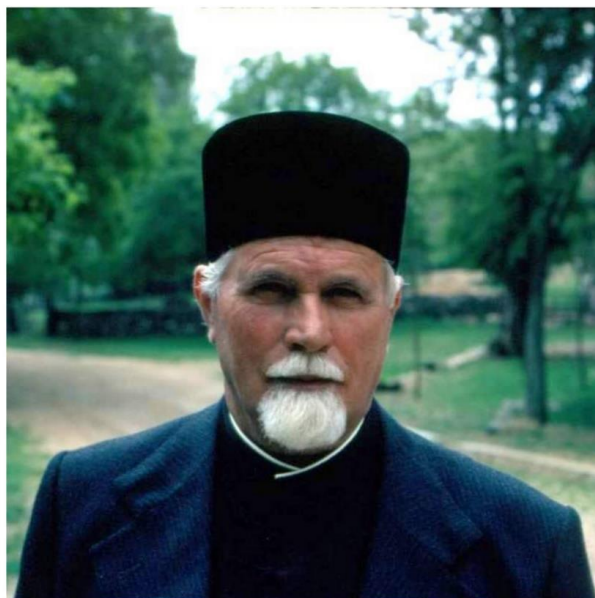

(Радњевац код Книна, 6. децембар 1877. –
Манастир Љубостиња, 10. октобар 1961.)

Био је православни архимандрит и духовник Манастира Љубостиња, игуман Манастира Каленић (1910–1944.). У Манастиру Каленић, након пожара 1911. године, подигао је велики и мали конак са трпезаријом који су завршени на лето 1912. године. Реставрирао је Манастир Каленић 1928. године и изградио нови конак у Манастиру Љубостињи, гдје је и оградао каменим зидом манастирску порту. Био је иницијатор и главни организатор градње Цркве Светог цара Константина и царице Јелене у Опарићу.

ПАВЛЕ КОЗЛИЦА

Архимандрит

(Радошић – Трогир, 1908. – Манастир Жича.)

Био је монах у манастиру Крка од 1928. године, а свештеномонашки чин је добио 1934. године. Други свјетски рат (1941–1945) је провео у манастиру Крупа, гдје је остао преко 40 година, а дуго година је био игуман и архимандрит овог манастира. Дао је велики допринос сачувању манастирске ризнице, у обнови порушеног манастира и нарочито у рестаурацији манастирских икона и других реликвија. У «Олуји» 1995. године напустио је манастир заједно са протјераним српским народом. Прихваћен је у манастиру Жича гдје је исте године преминуо. Његови посмртни остаци су 13. маја 2009. године пренесени и сахрањени у гробљу манастира Крупа.

Поп Петар Јагодић Курица

(Билишане – Обровац, око 1666. – Задар, 9. април 1749.)

Био је свештеник у цркви Светог Петра у Биовичину Селу. Као познати борац за социјалну правду ставио се на чело народног устанка познатијег као Курицина буна из 1704. године. Ухапшен је и затворен 1706. године и затворен у книнску тврђаву. Одатле је пребачен за Задар, гдје му је суђено. Осуђен је 9. јула 1706. године на 40 година тешке тамнице. Казну је издржао у тамници у Венецији. Ослобођен је 9. јула 1746. године. Иако је у тамници оглувио и ослепио није му дозвољено да се врати у Билишане. Умро је у Задру 1749. године.

СИМЕОН КОНЧАРЕВИЋ

(Карин око 1690. – Кијев, 26. август 1769.)

Је био епископ далматински и албански (1751. – 1762.).
Због ревности у чувању своје православне вјере и цркве више пута
је затваран и прогањан. У два наврата 1758. и 1762. сели Србе из
Далмације у Русију. Умире у Кијеву и бива сахрањен у тамошњем
Петропавловском манастиру.

СТЕФАН КНЕЖЕВИЋ

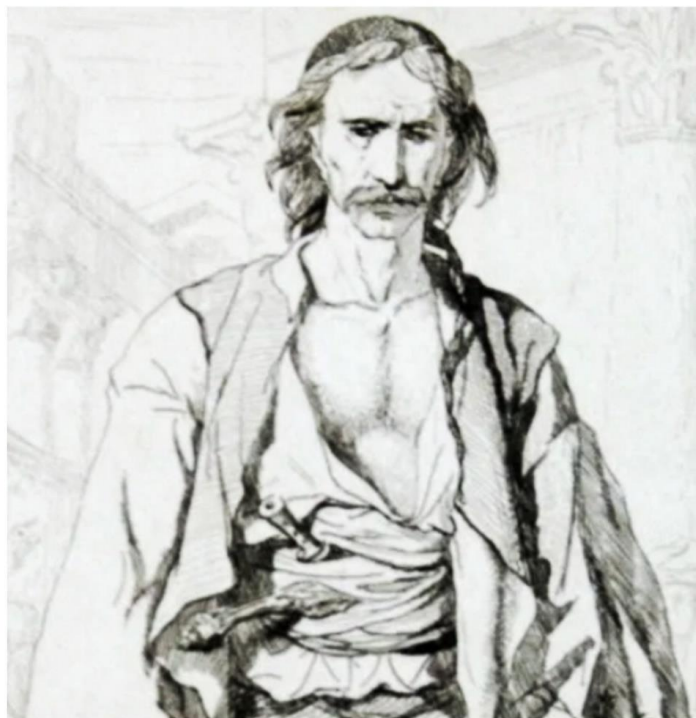
(Ожестово – Книн, 15. јун 1806. – Задар, 28. јануар 1890.)

Био је српски православни епископ далматински од 1853. до 1890. и народни добротвор. Његовим заузимањем је у Далмацији подигнуто четрнаест нових храмова, међу којима и храм на Далматинском

Косову, који је много заслужан ширењу култа кнеза Лазара у Далмацији. Овај храм је освештан на Видовдан 1889. године у склопу обиљежавања 500 година од Битке на Косову.

ЈУНАЦИ

Вук Мандушић

(Далматинска Загора – Зечево 31. јула 1648.)

Био је *capo direttore* Морлачке војске, један од најистакнутијих харамбаша у Далматинској Загори, који се борио против Османског царства у кандијском рату. Он је један од чувених јунака српске епске поезије. Петар II Петровић Његош је обесмртио Вука Мандушића у «Горском Вијенцу».

Јован Маринковић Иво

(Трибањ – Шибуљина, 20. август 1913. – Звечево, 27. октобар 1944.)

Учесник Народноослободилачке борбе и народни херој Југославије. Јован Маринковић рођен је у подвелебитском селу Трибњу. Одатак се врло рано са родитељима преселио у славонско село Доња Пиштана, на обронцима Папука. У потрази за зарадом, отишао је са братом Марком и радио као рудар и шумарски радник у Француској и Белгији. Маринковић је 6. јула 1943. године преузео команду бригаде. Још за живота, 25. септембра 1944. године, указом Председништва АВНОЈ-а одликован је Орденом партизанске звезде другог реда. Указом Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије, 14. децембра 1949. године, проглашен је за народног хероја.

СТОЈАН ЈАНКОВИЋ

(Жегар, код Обровца, око 1635. – Дувно, 23. август 1687.)

Један од вођа ускока у Равним Котарима у 17. вијеку,
поглавар и управник морлака, сердар Котара, кавалер св. Марка,
коњички капетан, заповједник тврђаве Островице.

СПОРТИСТИ

БОШКО (ЈОВАН) МАРИНКО

(Кољане, 11. август 1939. — Суботица, 18. јул 2020.)

Био је југословенски и српски рвач.

Током своје богате спортске каријере био је првак Европе у рвању грчко-римским стилем, два пута други у Европи и трећи на свијету. Два пута освајао златне медаље на првенствима Медитерана, а био је и првак Балкана. Осам пута био је првак Југославије, а за државну репрезентацију је наступао од 1962. до 1972. године. Његова спортска каријера била је везана за суботички Спартак, у којем је био и тренер и спортски функционер. На основу постигнутих резултата остварио је статус заслужног спортисте, носилац је националног признања Републике Србије.

Владимир Беара

(Зелово, Далмација, Краљевина СХС, 2. новембар 1928.

– Сплит, 11. август 2014.)

Бивши је југословенски фудбалер српске националности. Играо је у сплитском Хајдуку, за Црвену Звезду, а потом одлази за Келн. Био је учесник Олимпијских игара 1952., као и на свјетским првенствима 1950., 1954. и 1958. За репрезентацију Југославије је одиграо 59 утакмица између 1950. и 1959. Играо је на три Свјетска првенства: 1950., 1954. и 1958. Наступио је у репрезентацији ФИФА под називом репрезентације Остатак света против репрезентације Енглеске 1953. у Лондону (4:4).

Илија Петковић

(Книн, 22. септембар 1945. – Београд, 27. јун 2020.)

Српски фудбалер, фудбалски тренер и бивши селектор фудбалске репрезентације Србије и Црне Горе. Играчку каријеру почео у книнском лигашу Динари.

У 19. години је дошао у Београд и постао играч ОФК Београда за који је играо укупно 16 сезона. Са ОФК Београдом је освојио Куп Југославије.

За ОФК Београд је одиграо 417 утакмица и постигао 68 голова.

Због његове дрзине и експлозивности звали су га «тајфун са Карадурме».

Петковић је три године, од 1973. до 1976. играо за француски Троа.

За селекцију Југославије је играо од 1968. до 1974. године.

У том периоду репрезентативни дрес је облачио 43 пута и постигао 6 голова.

Милан Дамјановић

(Книн, 15. октобар 1943. – Београд, 23. мај 2006.)

Је дивши југословенски фудбалер. Прошао је све клубске селекције Партизана. Првак државе био је и у сезони 1964/65., а био је и био незаборавне генерације Партизана која је постала вицепрвак Европе у сезони 1965/66. У дресу репрезентације играо је седам пута. Играо је на Европском првенству 1968. у Италији, када су плави постали вицешампиони Европе. Радио је као тренер у Француској и Замбији.

Радомир Вукчевић

(Книн, 15. септембар 1941. – Сплит, 28. новембар 2014.)

Поникао је у редовима Динаре из Книна, а затим је пуну деценију стајао на голу сплитског Хајдука (1963–1973.) у чијем је дресу наступао на 182 првенствене утакмице. Са Хајдуком је освојио првенство 1970/71. и Куп 1966/67. Из редова Хајдука 1973. године је прешао у француски Ајачио, чију је мрежу чувао двије сезоне (1973–1975.). За сениорску репрезентацију Југославије је бранио на девет утакмица (1967–1971.). Учествовао је на Европском првенству 1968. године.

СЛАВКО СУБОТИЋ

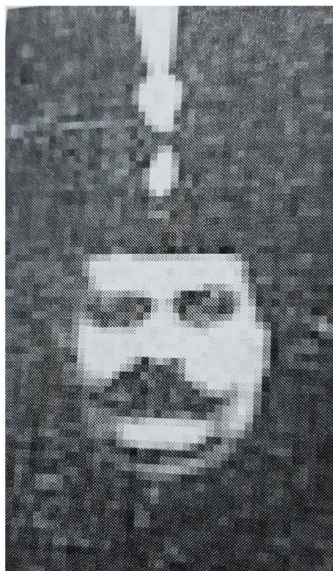

(Лишане Тињске – Бенковац, 1. децембар 1934. –
Сопот – Београд, 24. децембар 2010.)

Је био атлетски репрезентативац СФРЈ и првак Југославије на 5000 метара. У периоду од 1957. – 1962. године наступа за АК Партизан. За атлетску репрезентацију Југославије наступао је 15 пута. Био је државни првак на 5000 м (1959.г.). Освојио је девето место на поноћној уличној трци (*Corrida Internacional de Sao Silvestre*) и треће место на 3000 м са препрекама 1960. године у Бразилу (*Sao Paulo*).

НОВИНАРИ

Јовица Перовић

(Бодовишта, Попово, Дубровник, 5. јун 1873. –
Дубровник, 17. фебруар 1942.)

Дубровачки публициста и правник. До 1922. био је уредник листа «Народ» и «Српско-х-с-руско уједињење». Радио је као архивист у Дубровачком архиву, гдје је саставио каталог за једну од серија докумената. Годинама је писао, на основу Црквеног архива СПЦ у Дубровнику, Историју српско-православне црквене општине Дубровачке, која је остала у рукопису. Написао је Биографију Теодоре Бошковић, Добротворна задруга Српкиња Дубровника. Један је од оснивача Српског гимнастичког друштва Душан Силни у Дубровнику. Био је активан свим српским манифестацијама и у раду Српске православне црквене општине у Дубровнику.

Раде Матијаш

(Стрмица, 03. 07. 1948 – Београд, 28. 10. 2016.)

Дугогодишњи новинар и дописник Вечерњих новости из Книна био је од 1970. године, а последије протјеривања у «Олуји» 1995., новинар у редакцији у Београду. У Борби је сарађивао од 1964., у Радио Книну од 1967. године. Био је дописник више дневних и периодичних новина и РТВ кућа. Матијаш је основао неколико културних манифестација –пјесничке сусрете «Далмацији у походе», фолклорну смотру «Сијело Трмеђе» у Стрмици код Книна, а био је и организатор културног програма манифестације «Крушедолска звона» код манастира Крушедол. Добитник је неколико новинарских награда и признања за рад у култури.

Срђан Радуловић

(Шибеник, 12. април 1957. – Београд, 29. септембар 2012.)

Главни и одговорни уредник недељника НИН. Био је замјеник главног и одговорног уредника «Блица», дописник, новинар и уредник «Слободне Далмације», «Борбе», «Недељног телеграфа», «Грађанина», «Демократије», «Европе»... Аутор књиге «Судбина Крајине». Међу колегама је запамћен по професионализму и извјештавању са ратних подручја. Објављивање његове књиге «Судбина Крајине» 1996. био је први пословни подухват издавачке куће «Дан граф» и прије него што је званично почео да излази дневни лист Данас.

СТЕФАН ГРУБАЧ

(Биочић– Дрниш, 5. јануар 1955.
– Погинуо код Новог Сада, 22. марта 2006.)

Новинар, публициста и књижевник.

Дипломирао је на Факултету политичких наука у Београду (смјер новинарство). Радио је као новинар и уредник Радио Београда, НИН-а, Темпа, а био је главни уредник Трећег канала РТС-а и часописа Полемика. Живио је у Београду. Написао роман «Часови глуме» и збирке приповедака «Студенткиња и вајар», «Багремов мед», «Чекајући своје» и «Тешко подношљива осећања». Успешно се бавио и публицистиком, и објавио више дјела: «Криве Дринџе», «Чувари снова», «Србија, северно крило», «Српске теме», «Орман за књиге», «ТВ-коментари» и «Пасје време, вуче».

Чедомир Лакић – Чедо

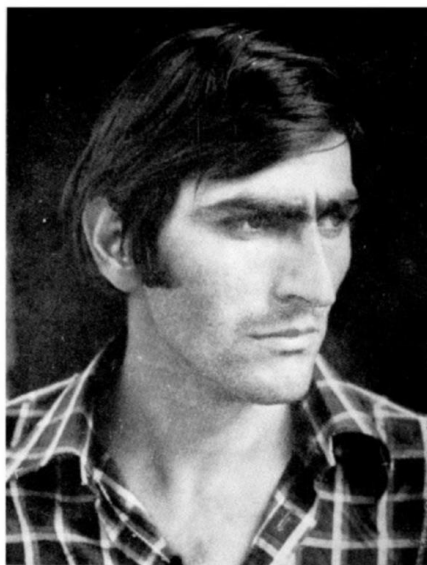

(Билишани – Обровац, 1935. – Београд, 10. новембар 2007.)

Спада у ред најпознатијих и најцењенијих новинара листа «Политика»
у којој је провео најдужи дио своје новинарске каријере.

ВАЈАРИ

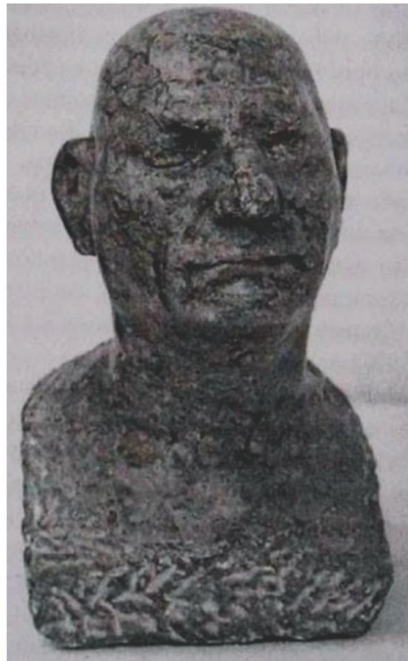
Гојко Мажибрада

(Кистање, 13.02.1950. – Кистање, 14.04.1987.)

Самоуки вајар. У Кистањама завршава осмогодишњу школу а потом у Загребу и жељезничку индустријску школу. Од 1973. г. интензивно се бави вајарством. Основно знање из вајарства примио је од академског вајара Анте Деспота. Посвећује се у потпуности вајарству налазећи садржаје за своја дјела у људима и догађајима из своје околине. Радио је претежно у седри а ријеђе у камену. Уписује се у школу вајарства *Bella Arte* у Фиренци коју похађа годину дана. 1974. г. израдио је бисту председника Тита за коју је био награђен златним сатом са посветом од самога председника. Изложбом одржаном у Модерној Галерији Народног Музеја у Задру 1975. године Гојко се по први пут представио широј јавности гдје је изложно осамнаест својих радова. Била је то нажалост и једина његова изложба скулптура.

Милан ЧЕТНИК

(Цетина, 1940. – Београд, 1989.)

Ликовни уметник, скулптор и вајар. Био је члан УЛУС-а. Овај вишеструко награђивани уметник познат је по својим скулптурама Динку Шимуновићу и Доситеју Обрадовићу и споменицима народним херојима Димитрију Котурићу, Сретену Младеновићу и Давиду Пајићу. Трагично је окончао свој живот 1989.г. у Београду. Сахрањен је у родном селу Цетини.

Тома Росандић

(Сплит, 22. јануар 1878. – Сплит, 01. март 1958.)

Српски вајар и академик. Био је професор Уметничке школе у Београду, а касније је био један од оснивача и први ректор Академије ликовних уметности у Београду. Једно од његових најпознатијих дјела је скулптура «Играли се коњи врани» која је израђена од бронзе и 1939. године постављена испред Дома Народне скупштине, у Београду.

СЛИКАРИ

Влахо Буковац

(Цавтат, 4. јул 1855 – Праг, 23. април 1922)
Био је српски сликар, академик, члан САНУ

ЖИВКО СТОЈСАВЉЕВИЋ

(Бенковац, 1. октобар 1900. – Београд, 19. јануар 1978.)

Био је српски сликар. Прве поуке о сликарству добија док је похађао гимназију у Задру. Школовање је наставио у Италији. Студирао је у Фиренци и Риму, гдје је између 1918. и 1924. завршио двије престижне умјетничке школе: Краљевски институт лијепих умјетности у Фиренци и Виши краљевски институт лијепих умјетности у Риму.

Марко Мурат

(Шипанска Лука – Дубровник, 30. децембар 1864. –
Дубровник, 14. октобар 1944.)

Је био српски сликар и професор. Мурат је након уметничких студија у Минхену, радио у Београду, а затим се у Дубровнику посветио бризи о културним споменицима као конзерватор и наставио педагошки рад као професор у средњим школама. Дубровчанин је постао прави члан Српске краљевске академије у Београду тек марта 1941. године. Приликом увођења у ред академика, на свечаном скупу прочитао је приступну академску беседу: «Кроз сликарство у Дубровнику».

Милутин Дедић

(Шибеник, 30. октобар 1935. – Београд, 11. март 2021.)

Био је српски академски сликар,
историчар уметности и путописац.

ПОЛИТИЧАРИ

Др АНТОН ПУЉЕЗИ

(Дубровник, 1858. – Дубровник, 1927.)

Био је српски политичар из Далмације и председник Српске народне странке. Био је један од покретача листа «Глас Дубровачки».

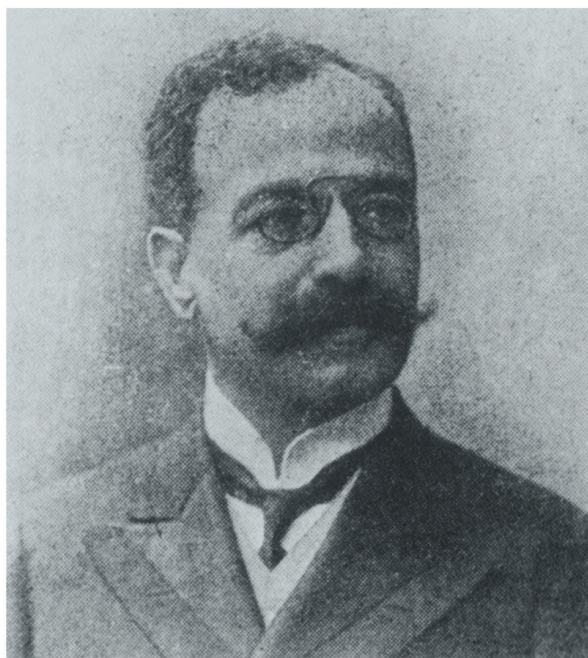
Владимир Десница

(Обровац, 1850. – Обровац, 1922.)

Српски политичар и привредник. Рођен и живио у Обровцу. Из брака с Олгом Јанковић, кћери конте Илије Деде Јанковића, родили су му се синови Урош и Бошко. Био је 30 година начелник града Обровца (1882–1912.). Активно је помагао босанско–херцеговачки устанак (1875–1878.) против турске окупације. 1903. године покренуо је часопис «Нови српски лист».

ДУШАН БАЉАК

(Задар, 15. јануар 1854. – Задар, 24. април 1935.)

Српски политичар и публициста.

Поријеклом је био из трговачке породице. У Бечу и Грацу, завршава докторат. Био је заступник у Далматинском Сабору. Припадао је радикалној струји «Српске странке» у Далмацији. Истицао се говорничком вјештином, а његови су говори, дјелом или у цјелини, објављивани у «Србодрану» (Загреб), «Застави», «Српском одјеку», «Самоуправи» и др.

Здравко Кнежевић

(Кашић, општина Бенковац, 1933. – Бенковац, 1981.)

Професор и политичар.

Филозофски факултет, завршио је у Сарајеву.

Био је фудбалер и капитен НК Велебит у Бенковцу и члан Управе клуба. Био је професор у основној школи, а касније директор Народног свеучилишта у Бенковцу. Један је од оснивача Гимназије у Бенковцу (1962), њен професор и директор. Носилац је свеукупног просперитета општине. Преминуо је 1981. године, након атентата који је на њега извршен на радном мјесту, у канцеларији председника Скупштине општине Бенковац.

Илија Дезде Јанковић

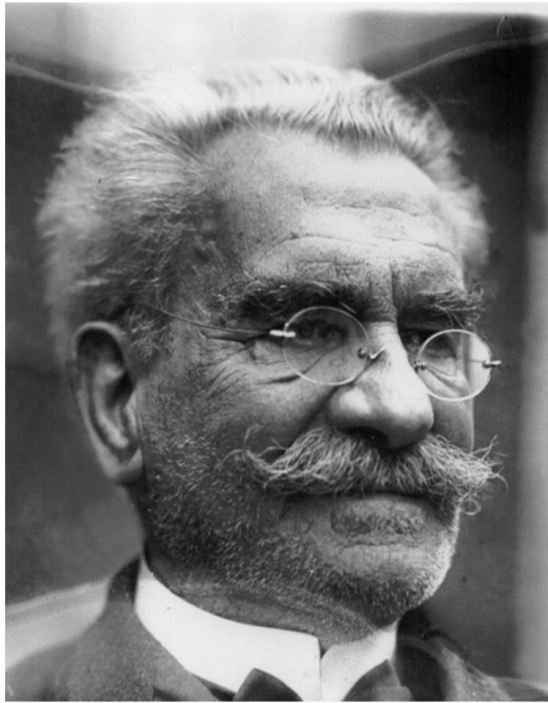

(Задар, 1818. – Трст, 1874.)

Српски књижевник и политичар. Посљедњи је потомак породице Јанковић, која води поријекло од Стојана Јанковића. Породица грофова Јанковића спада у једну од најчувенијих и најстаријих српских породица у Далмацији. Његова ћерка Олга удала се за Владимира Десницу, тако да су Деснице данашњи потомци линије Дезде – Јанковић.

Писац Владан Десница један је од њих.

ЈОВАН ЂАЈА

(Мравињац, код Дубровника. 21. март 1846. – Београд, 18. јул 1928.)

Српски политичар, новинар, државни савјетник, министар
и народни посланик. Био је инспирисан идеалима народног
уједињења у уставној држави

ЈОВАН РАШКОВИЋ

(Книн, 5. јул 1929. – Београд, 28. јул 1992.)

Био је психијатар, академик, оснивач Српске демократске странке (СДС) у Хрватској. Један је од најугледнијих психијатара у Југославији. Сарађивао је с многим угледним појединцима и установама у свијету. Аутор је преко стотину медицинских публикација, стручних радова, те неколико монографија.

Матија Бан

(Петрово Село код Дубровника, 16. децембар 1818. –
Београд, 14. март 1903.)

Био је српски професор, политичар и дипломата и један од најпознатијих представника националног покрета Срба у Дубровнику.

У Београду васпитава кћери кнеза Александра Карађорђевића.

Био је шеф прес-бироа и водио је послове националне пропаганде и члан Српске краљевске академије.

Мелко Чингрија

(Дубровник, 14. април 1873. – Дубровник, 8. децембар 1949.)

Био је српски политичар из Далмације и гувернер Народне банке
Краљевине Југославије.

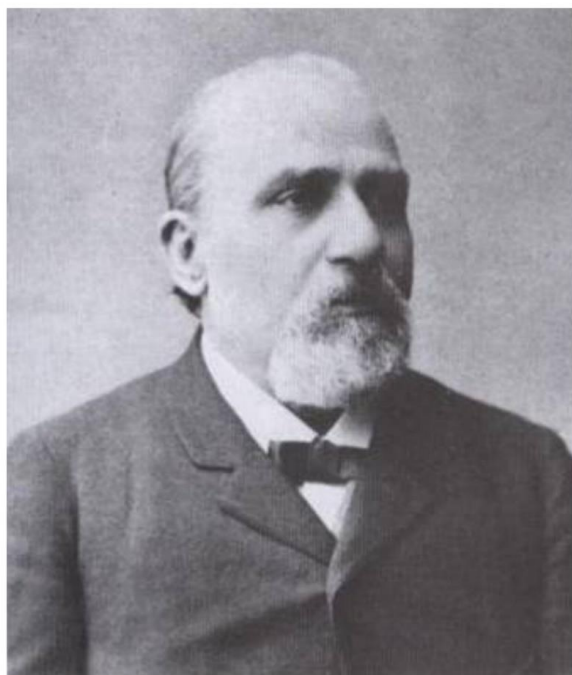
Мирко Марјановић

(Книн 27. јул 1937. – Београд, 21. фебруар 2006.)

Бивши је председник Владе Републике Србије.
Радио је у предузећу «Твик» у Книну, рударско-металуршком
комбинату Зеница, а затим у «Прогресу», где је од 1979.
био генерални директор.

Натко Нодило

(Сплит, 31. август 1834. – Загреб, 21. мај 1912.)

Био је српски политичар, историчар, и публициста.

Онисим Поповић

(Бискупија-Книн, 01. јун 1872. – Сињ (Шибеник), 16. октобар 1914.)

Борац за слободу и уједињење са Србијом, кога су аустријске власти стрељале 1914. у Сињу или Шибенику, након што је оптужен за наговарање аустроугарских војника да прелазе на српску страну.

Перо Будмани

(Дубровник, 27. октобар 1835. –
Кастел Ферети, Анкона, 27. децембар 1914.)

Био је српски лингвиста, лексикограф и водећи полиглот.

САВА БЈЕЛАНОВИЋ

(Ђеврске, 15. октобар 1850. – Задар, 2. март 1897.)

Био је српски политичар, вођа Срба у Далмацији и народни посланик у покрајинском Далматинском сабору. Такође, био је покретач и одговорни уредник «Српског листа» који је излазио у Задру док није био забрањен, а потом је издавао «Српски глас» који је излазио све до 1905. године.

Урош ДЕСНИЦА

(Обровац, 28. август 1874. – Сплит, 13. јул 1941.)

Био је правник и политичар. Студирао је и стекао титулу доктора права на Универзитету у Бечу. За вријеме студије био је члан организације српских студената Зора. У периоду 1897–1900 ради у среском суду у Обровцу и покрајинском у Задру. Противно се италијанској окупацији Далмације. Покренуо је и објављивао Наш лист од 1919. до 1920. Од двадесетих година политички је активан као дио Народне радикалне странке, чију организацију успоставља у денковачком срезу. Бирао је за посланика Народне скупштине 1923. године. Од 1919. до 1926. уређује лист Држава објављиван у Сплиту. До 1933. обављао је функцију председника Привредно-културне матице за Сјеверну Далмацију. Одликован је Орденом Светог Саве II реда.

ГЛУМЦИ

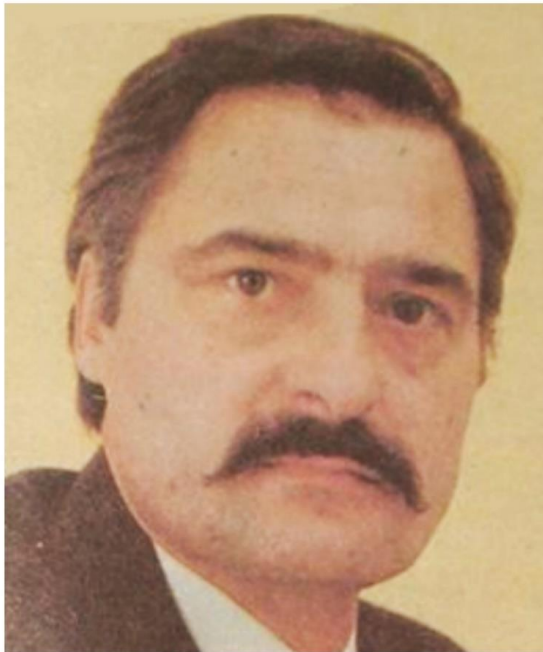
АЛЕНКА РАНЧИЋ

(Книн, 17. фебруар 1935. – Београд, 26. јануар 2005.)

Била је српска глумица. Једна је од првих школованих глумица у Југославији. на почетку каријере била је члан Народног позоришта у Титограду, а потом се посветила раду на филму, где је остварила око 30 улога.

Мирко Буловић

(Бителић, Сињ, 21. септембар 1930. – Београд, 10. новембар 2007.)

Српски позоришни и филмски глумац.

Пред камерама је дебитовао 1969. године у ТВ серији «Рођаци» Здравка Шотре. Прославио се тумачећи лик директора Бидеровића у популарној ТВ серији «Бољи живот», играјући у оба циклуса ове серије (1987–1991.)

Олга Спиридоновић

(Сплит, 11. јун 1923. – Београд, 15. мај 1994.)

Била је српска филмска, телевизијска и позоришна глумица. Била је чланица Југословенског драмског позоришта од 1951. до пензије. Играла је Офелију, Јулију, Салому, Глорију, све главне женске улоге. Добила је Златну арену 1959. године за најбољу главну женску улогу у филму «Мис Стон».

ОСТАЛИ

Валтазар Божишић

(Цавтат, 20. децембар 1834 – Ријека, 24. април 1908.)

Био је српски историчар права, министар правде Црне Горе, професор, правник. Био је активни радник Уједињене омладине српске и члан Србокатоличког покрета у Дубровнику. Саставио је Општи имовински законик за Књажевину Црну Гору, на којем је радио шеснаест година са прекидима.

Владимир Ардалић

(Ђеврске, 9. новембар 1857. – Ђеврске, 25. новембар 1920.)

Био је српски истраживач аматер, етнолог и приповедач. Рођен је у православној свештеничкој породици. Био је службеник финансијске контроле и председник сеоског вијећа. Рукводио је археолошким ископавањима код Брибира и прикупљао и описивао народни живот и обичаје. По упутствима Анте Радића уредника Зборника за народни живот и обичаје Јужних Словена, који је издавала ЈАЗУ, обрадио је и објавио у Зборнику већи број прилога о народном животу Буковице, приповјетке, пјесме, пословице, вјеровања, црте из народног приватног права, дајући значајан допринос, етнологским, дијалектолошким и фолклорним истраживањима Далмације. Писао је и пјесме, цртице и репортаже са мотивима из народног живота.

Душанка Калањ

(Шиденик, 10. октобар 1934. – Београд, 12. март 2010.)

Била је спикер и водитељка телевизије «Београд».
У аналима српске и југословенске телевизије остаће упамћена
као прва водитељка «ТВ Дневника».
Одликована је Орденом заслуга за народ са сребрним венцем.

Петар М. Опачић – Ћопустија

(Плавно код Книна, 28. децембар 1912. – Београд, 02. март 1970.)

Као ратно сироче био је стипендиста «Привредника». Дунавски вук из Плавна, како су га колеге и морнари звали. Први капетан брода из села Плавно код Книна.

Теодора Бошковић

(Дубровник, 4. март 1835. – 30. јануар 1910.)

Дубровачка племкиња и добротворка. Потичала је из угледне породице Трипка Путице. Удата је била за успјешног трговца Божу Бошковића.

Свој добротворни рад Теодора Бошковић је најпотпуније остварила оснивањем и вођењем Задруге Српкиња Дубровкиња. Циљ задруге је био просвећивање и помоћ мушкој и женској дјечи, али и свима који због сиромаштва нису могли ићи у школу. Након смрти 1910. године, тестаментом је наставила да новчано одездјеђује Србе Дубровчане у циљу културног и привредног напријетка.

Цвијета Зүзорић

(Дубровник, 1552 – Анкона, 30. новембар 1648)
Била је племкиња, поета, пјесникиња из Дубровачке републике.
Најљепша жена свог времена и инспирација пјесника.

Проф. др Вељко Ђурић Мишина¹

СТЕФАН КНЕЖЕВИЋ, ЕПИСКОП ДАЛМАТИНСКИ

Породица Кнежевића из Оћестова код Книна стицала је углед генерацијама. Зна се да је из ње потекао и Викентије (Вићентије), сабрат манастира Светих Архангела на Крки, који је саздан у веку када и истоимени храм у царском граду Призрену.

Викентије је, будући свестан значаја писмених људи у очувању Српства и Православља, једног свог синовца (рођеном 15. јуна 1806, коме до данас није сачувано крштено име већ га памтимо по монашком – Стефан) упутио у основну школу у Шибенику, после у богословију у Сремским Карловцима, седишту Карловачке митрополије. Захваљујући подршци манастира Крка, Стефан је уписао и завршио богословске студије у Черновицама (тада део аустријског царства, данас град на западу Украјине).

Монашки постриг примио је 1833. године у манастиру Крка, исте године произведен за ђакона, две године касније и свештенички чин. За старешину манастира у чину архимандрита изабран је на Богојављење 1844. године.

Како је Карловачка митрополија у међувремену уздигнута у ранг Патријаршије, патријарх Јосиф Рајачић је 16. марта именовао а 17. маја 1953. године хиротонисао за епископа далматинског.

Епископ Стефан видео је револуцију у Бечу 1848. године, видео је као је Беч употребио Србе у гушењу буне у Угарској. Доживео је тешке дане услед ватиканске акције на унијаћењу и римокатоличењу српског православног народа. Против тога борио се како је знао и могао. Знао је да у Далмацији мора да има богословију па ју је основао у Задру. Наредних деценија ту су се школовали будући свештенослужитељи пореклом из Црне Горе, Турске, Угарске и Аустрије.

Извршио је административну управу епархије на окружне протопрезитеријате.

Царска власт из Беча издвојила је Боку Которску из Далматинске епархије и прогласила је новом епархијом; убрзо су обе издвојили из састава Карловачке

¹ **ВЕЉКО ЂУРИЋ МИШИНА**, рођен је 1953. у селу Косоре (код Сиња). Основну школу и гимназију похађао је у родном мјесту и Београду. Дипломирао је на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а докторирао на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Радио је као кустос-историчар у Историјском музеју Србије у Београду (1981–1997), а затим предавао историју Југославије на Филозофском факултету Универзитета у Приштини (1997–2005) у звању доцента и ванредног професора. Био је директор Института за српску културу у Лепосавићу (2005–2008), Европске више школе за спортско новинарство у Београду (2008–2009) и Музеја жртава геноцида у Београду (2013–2021). Објавио је 16 монографија, више од 40 чланака у часописима и зборницима радова, био уредник часописа *Баштина* и *Годишњак за истраживање геноцида*, а учествовао је у припреми девет изложби и изради четири документарна филма.

митрополије и са Буковинском епархијом формирали накарадну Буковиско-далматинску митрополију са седиштем у Бечу.

За време свог владиковања, подигао је тридесетак сеоских храмова и парохијских домова. Највећа задужбина је црква Светог кнеза Лазара („Лазарица“) у селу Далматинско Косово, коју је лични и освештао 1889. године, на 400-годишњицу Косовске битке. Лазарица је била основа Видовданском култу код српског народа у тим крајевима.

Осим цркава и домова подизао је сеоске школе, помагао сиромашне ђаке у школовању, школовао двоје деце (дечака и девојчицу) из родног Оћестова, помагао сиротињу...

Епископ Стефан је, свестан значај аполитичког организовања Срба у Далмацији, помагао оснивање новина „Српски глас“.

Како је на почетку тестаментата записао, „Будући да никад у моме животу нисам штедљив до среброрубља нисам био, а с друге стране ни потрошан до раскошија“, наложио је да га сахране у манастиру Крка, у гробницу коју је нешто раније припремио и да се за његову душу моле на празник Светог Саве. Како су прилике биле повољне, као владика прикупио је знатну своту новца и наложио како да се после његове смрти расподељује; уметнички портрет и владичанске одежде предао је манастирској управи на чување; завештао нешто новца за школу у Оћестову и за даривање девојке при удаји, ...

За живота је завредио бројна одликовања: даровали су га аустроугарски цар Франц Јозеф, српски кнез и краљ Милан Обреновић, књаз црногорски Никола Петровић.

Упокојио се 28. јануара 1890. године у Задру и сахрањен у капели Светог Саве у манастиру Крка.

Др Милан Гулић²
виши научни сарадник
Институт за савремену историју
Трг Николе Пашића 11, Београд

ДАЛМАЦИЈА И СРБИ – ВЕЗА ДУЖА ОД ЈЕДНОГ МИЛЕНИЈУМА

Појам Далмација није у свим историјским периодима значио исто. Када је у првим годинама наше ере именован Далмација прозвана једна од провинција Римског царства, она је обухватала далеко шире подручје од онога што у модерном смислу представља. Име Далмација изведено је од Далмата, једног од илирских племена, које је насељавало подручје између Крке и Цетине, а благодарећи Римљанима у употреби је већ више од два миленијума. Гледајући регионално, римска Далмација је обухватала простор данашње Далмације, Лике, Горског Котара, дијела Истре, највећег дијела Босне и Херцеговине, као и дио Црне Горе. Узевши у обзир данашња насеља, римска Далмација се протезала до Ријеке на сјеверу, Ваљева на западу, а Призрена и Скадра на југу. Сједиште римске провинције Далмације било је у древној Салони, тј. данашњем Солину.

Послије пропасти Западног римског царства 476. године, у другој половини V вијека кратко је постојала државна формација која је носила име Далмација, а затим се утонуло у дуг период неизвјесности и нестабилности, који је тешко прецизније реконструисати. Од 535. године власт над тим огромним подручјем имало је Источно римско царство, тј. Византија. Међутим, услијед словенских и аварских провала стварна византијска власт је постојала само у уском приморском појасу од Истре до Драча. Спорадичне провале прерасле су у насељавање, па се у јужним дијеловима подручја које данас познајемо као Далмацију настањују Срби, а у сјеверним дијеловима Хрвати. Отуда, можемо рећи да је живот Срба у Далмацији почео прије скоро једног и по миленијума.

Мањи дијелови Далмације кратко су били у саставу Франачког царства, у вријеме цара Карла Великог (768–814), али су враћени Византији Ахенским миром 812. године. У вријеме цара Василија Првог Македонца (867–886) Далмација је 867. године уздигнута у ранг теме, чије је сједиште било у Задру. Међутим, изван византијске теме Далмације остале су првобитне српске средњовјековне државе. На подручју некадашње римске Далмације српски народ

²МИЛАН ГУЛИЋ, рођен је 1985. у Задру. Основну школу и гимназију похађао је у Бенковцу и Тополи. Дипломирао је и докторирао на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Као истраживач-стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије био је ангажован на пројекту Балканолошког института Српске академије наука и уметности (2009–2012). Од 2013. ради у Институту за савремену историју у Београду у звању истраживача-приправника, научног сарадника и вишег научног сарадника. Објавио је четири монографије и више од 50 чланака у часописима и зборницима радова.

је образовао своје прве државне формације: Србију, Дукљу, Травунију, Захумље и Паганију. Уколико узмемо у обзир модеран територијални опсег Далмације, читав њен јужни дио дијелиле су три рано средњовјековне српске државе: Травунија, Захумље и Паганија. С обзиром на то, као и на чињеницу да је појам Далмација и даље идентификован са римском провинцијом, за Србе се говорило да су народ „који држи већи дио Далмације“.

Око 1000. године у далматинском приобаљу све чешће се појављује флота Млетачке републике, која је исказала жељу да свој утицај прошири на тај дио Јадрана. Од 1102. године нестало је самосталне Краљевине Хрватске, која је постала саставни дио Краљевине Угарске, па се и велики дио Далмације нашао у њеном оквиру. Од тог тренутка, Угри/Мађари постали су важан чинилац у Далмацији за наредних неколико вијекова. Пошто је 1202. године млетачка флота заузела Задар, и Млечани су постали важан чинилац у Далмацији за наредних пола миленијума. Њихова појава, али и слабљење Византије и пад Цариграда под налетом крсташа 1204. године, учинили су да је Источно римско царство почетком **XIII** вијека заувјек нестало са далматинске обале. У борби за превласт над Далмацијом, Угарска је надјачала Венецију, што је потврђено Задарским миром 1358. године. Тада највећи дио онога што данас познајемо као Далмацију ушао у оквиру Краљевине Угарске и ту остао наредних вијек и по.

Почетком **XV** вијека почиње млетачка доминација у Далмацији, која је потрајала све до 1797. године. Млетачком Далмацијом руководио је генерални провидур, чије сједиште је било у Задру. Првобитна млетачка власт односила се на узак приморски појас и острва, али се временом ширила и на унутрашњост Далмације. Управо у то вријеме, у Далмацији су се одвијала највећа помјерања становништва, а ударени су и темељи територијалног опсега Далмације, који је остао до данас. Границе Далмације одређене су Карловачким миром 1699. и Пожаревачким миром 1718. године.

У вријеме млетачке власти српско становништво у све већем броју насељава сјеверне дијелове Далмације, гдје представља брану османској опасности. Срби су, у значајној мјери, населили испражњене посједе у млетачкој Далмацији у вријеме Кандијског рата (1645–1669) и Морејског рата (1683–1699). Према подацима из 1758. године у млетачкој Далмацији живјело је скоро 38.000 Срба, већином у крајевима око Задра и Книна. Због страха од њихове побуне, млетачке власти нису вршиле значајнији притисак да православни мијењају вјеру, па су древни манастири и даље дјеловали, а развијена је и читава мрежа парохија. Међутим, православни вјерници на млетачким посједима све до краја **XVIII** вијека били су под духовном јурисдикцијом филаделфијског митрополита, који је имао сједиште у Венецији, док су Срби у дијеловима Далмације под османском влашћу били у надлежности дабробосанског митрополита. У неколико наврата далматински Срби су од српског патријарха тражили да им се пошаље епископ, али покушаји Стефана (Љубибратића) и Симеона (Кончаревића), да се устале као српски православни епископи у Далмацији, нису уродили плодом и они

су протјерани послје неколико година рада. Укупно узевши, премда је српски елемент за вријеме млетачке власти у Далмацији јачао, снажни притисци на православље и српство учинили су то доба прилично тешким за српски народ на обали Јадрана.

Када је 1797. године Млетачка република престала да постоји, Далмација је постала дио Хабзбуршке монархије. Међутим, експанзија Француског царства под царом Наполеоном Првим Бонапартом довела је до успоставе француске власти у Далмацији 1805. године. Истину за вољу, Далмација је, најприје, била у саставу француске круновине Краљевине Италије, да би 1809. године ушла у састав Илирских провинција и тако постала интегрални дио првог француског царства. Премда краткотрајна, француска власт у Далмацији и данас се спомиње по добру, с обзиром да је тада покренуто више градитељских подухвата, да су штампане прве новине на „народном“ језику, као и да је православним Србима омогућено да добију свог епископа. С тим у вези, 1810. године Венедикт (Краљевих) је постао први епископ модерне Епархије далматинске.

Слом експанзионистичке политике цара Наполеона и тешки пораз Француске, довели су до нових, великих промјена у Европи. У тим глобалним промјенама, Далмација је 1815. по други пут постала саставни дио Хабзбуршке монархије, а 1817. године је образована хабзбуршка круновина Краљевина Далмација, која је постојала читав вијек, тј. све до слома Аустроугарске монархије и стварања Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. У току тог једног вијека далматински Срби су се суочили са највећим притисцима да пређу на унију, који су потрајали све до 1841. године, али су остварили и највећи политички, национални и вјерски развој. У то вријеме је покренут *Србско-далматински магазин* (1836), Епархија далматинска је имала 117 парохија (1848), а политички представници далматинских Срба (од 1861) дебатовали су пред покрајинским – Далматинским сабором у Задру и државним – Царевинским вијећем у Бечу.

Црква је имала кључну улогу у националном уобличавању српског народа у Далмацији током XIX вијека, а у то вријеме на трону далматинских владика били су: Јосиф (Рајачић), који је отворио богословску школу у Шибенику и борио се против унијаћења, баш као и његов наследник Пантелејмон (Живковић); затим Јеротеј (Мутибарић); и знаменити Стефан (Кнежевић), чији је допринос развоју Епархије далматинске и православља у Далмацији изузетан. У политичком смислу, српски представници дјеловали су, најприје, у оквиру Народне странке, заједно са политичким представницима хрватског народа. Међутим, проблем признавања српске националне индивидуалности, прихватање српског језика и ћириличног писма, однос према аустроугарској окупацији Босне и Херцеговине и друга темељна питања удаљили два народа унутар једне странке. У жељи да самостално остваре свој политички и национални програм, српски политички представници из Далмације оформили су Српску народну странку на Приморју, чији је први предводник био знаменити Сава Бјелановић.

На крају, када се осврнемо на политички положај и стање националног духа далматинских Срба у освит епохе ратова (1912–1918) можемо закључити да

све промјене „господстава“ нису могле да убију српски национални осјећај код дијела Далматинаца. Ојачали у борби са шкртом земљом и злим господарима, изнурени у туђим ратовима, Срби Далматинци су у XIX вијеку своју борбу пребацили у саборске клупе, политичке странке, национална друштва, на културни, политички, национални и вјерски план. Захваљујући томе, постали су снага на коју се могло рачунати, са којом се морало преговарати и која је дала значајан допринос у борби за ослобођење и уједињење.

Др Војин Калинић³

САВО БЈЕЛАНОВИЋ

Саво Бјелановић (Ђеврске, 15.10.1850. - Задар, 02. март 1897.) био је истакнути српски политичар и публициста. Потиче из чувеног братства Бјелановића које је вековима живело у месту Ђеврске код Кистања у Северној Далмацији. Ђед по мајци, Пане Саблић био је чувени српски заступник у редовима Народне странке на првом Далматинском сабору у Задру. Као веома надарен и талентован младић у Донатовом граду завршава основну школу и гимназију. У тим гимназијским данима, када је долазило до озбиљних размимоилажења у модерним српским и хрватским идејама, активно учествује у одбрани свог народа на Приморју. Учествује у омладинском српском друштву „Првенац“ које је издавало и рукописни лист под истим именом. Написао је и једну значајну расправу у којем побија хрватска, такозвана историјска права над тада аустријском покрајином Далмацијом.

Образовање наставља у Бечу, где студира права од 1873. до 1877. године. Највише пажње посвећивао је, као и пре њега Михајло Полит Десанчић предавањима код чувеног професора Лоренц Штајна, што је утицало да се образује у духу савременог либерализма чијим је начелима остао веран у даљем политичком раду. За време студентских дана, активно пише о политичким дешавањима за новосадски лист *Застава*, омиљеног гласила далматинских Срба.

Удара темељ студентском друштву „Јединство“, којем је уједно био и председник. Поред неговања српске свести и идеала, чланови поменутог друштва учествовали су са друштвом „Зора“ и хуманитарним радом, давајући безрезервну подршку устаницима у Босни и Херцеговини.

По завршетку студија добија понуду да ради у земаљском суду у Сарајеву али је глатко одбија. Главни разлог био је разбуктала политичка борба између далматинских Срба и Хрвата. Тако се на позив српских првака из родног краја враћа 1880. године у Задар. Прихвата уредничку палицу у новонасталом *Српском листу/гласу*, званичном органу Српске странке на Приморју. Убрзо постаје и председник поменуте странке на чијем челу остаје све до своје смрти. Залагао се за програм „Српства трију вјера“ уобличеног у низу чланака који су излазили у поменутом српском гласилу под насловом „Вјера и Народност“. Иако уз велике потешкоће и политичке притиске, све до своје смрти успешно је водио поменути лист. Са својим вредним сарадницима, успео је писаном речју да кроз бројне

³ **ВОЈИН КАЛИНИЋ**, рођен је 1980. у Кутини. Основну и средњу школу похађао је у родном граду и Београду. Дипломирао је на Православном богословском факултету у Београду, а докторирао на Факултету политичких наука Универзитета у Београду. Објавио је двије монографије и неколико чланака у зборницима радова.

чланке и фељтоне испрати готово сва важнија дешавања везана за приморске Србе тог доба. Посебно је био изазван делом „Хрватски разговори“ које је проистекло из пера ултра – клерикалног хрватског политичара дон Миховила Павлиновића. У одбрани српских интереса у Далмацији 1882. године пише низ чланка под насловом „Дон Михо на бранику“, које су савременици назвали „бисером новинарске вештине“.

Такође, ваља поменути да је поред богатог рада у Српском листу/ гласу написао значајну студију „Живот и рад Д-ра Божидара Петрановића (1883). Међу књижевним прилозима, издвајамо запађене рецензије о књигама: *Љубомира П. Ненадовића (1881)*, *Лазе К. Лазаревића (1887)*, *о Гундулићевом Осману (1890)*, Затим путописи: *Дан девети, путне црте из Црне Горе (1886)*, *Снијег у Црној Гори (1890)*, *Кроз славенске земље (1891 - 1893)*, *С пута, црте по Хрватској, Угарској и Србији (1895)*, *Из српско – италијанских сватова, црте с пута по Црној Гори и Италији (1896)*. Најзначајније Бјелановићево књижевно дело је путопис „Кроз славенске земље“ (1890) које је настало у време његовог путовања кроз Чешку, Будимпешту и Београд.

На Далматинском сабору, Бјелановић је заступао срезове Бенковац, Кистање, Книн, Дрниш и Врлику. У свом богатом политичком деловању увек се на веома даровит начин, пожртвовано залагао за равноправност српског националног бића и православне вере на далматинским просторима. Представљао је највећи политички ауторитет код Срба тог доба на Приморју, с којим није се могло лако манипулисати. Познат по оштром језику и снажним аргументима у полемичким расправама са политичким противницима јасно је у узаврелој далматинској политичкој арени осамдесетих и деведесетих година 19. века бранио српске интересе у Далмацији. Таквим деловањем, с противничке стране неретко је изазивао нескривени бес али и дивљење („мали али бојован“). Ипак, представљао је и политичара који је увек био за српско – хрватску сарадњу, али на равноправним основама. Тако је 1892. године одржао један од својих најпознатијих говора, који се тицао хрватског државног права. Уследио је као реакција на иницијативу, тада још увек народњачког а касније правашког политичара и заступника Јураја Бјанкинија да из покрајинског школског прорачуна избаци име Српског језика. У том излагању, агилни Бјелановић је на вешт и мирољубив начин образложио суштину српске политике, која се састојала у равноправности српског према хрватском народу и језику на Приморју. Такво излагање уродило је плодом. Неколико хрватских политичара из редова Народне странке прихватила је изложене мирољубиве аргументе и одустала од избацивања Српског језика из тадашњег покрајинског школског прорачуна.

У најзрелијим политичким годинама, када је могао још много да допринесе у одбрани свог рода у Далмацији, Саво Бјелановић умире 1897.г. од туберкулозе. Шест година раније, оженио се Даницом Баљак с којом је имао два сина и три ћерке. Прерана смрт знаменитог српског вође, дубоко је утицала на тадашњи српски покрет у Далмацији који је у наредним годинама запао у летаргију, неуспешно тражећи личност која би могла да замени способног и надареног

политичара какав је био Бјелановић. Из захвалности према његовом лику и делу опростили су се на достојанствен начин комеморацијама и парастосима готово сви познатији Срби тог доба. Ваља напоменути да је у београдској препуној саборној цркви одржан величанствен последњи испраћај. Саучешћа су, осим бројних удружења, друштава и познатијих личности из живота Далмације, изразили и из Женеве будући краљ Петар, затим црногорски кнез Никола, краљевски намесник Јован Ристић, потпредседници српске и црногорске владе, патријарх српски Георгије Бранковић, митрополит београдски Михајло и др. У Бјелановићеву част Ј. Ј. Змај и Алекса Шантић испевали су песме а Јован Сундечић сонет.

*„Није умро Саво -
само се успав'о.
Што је духом сеј'о
не боји се града,
Јер благослов Божији
на њиву му пада.“*

Ј. Ј. Змај

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

929(=163.41)(497.5 Далмација)

КУРАИЦА, Милорад, 1956-

Знаменити Срби Далмације / Милорад С. Кураица. - Суботица :
Завичајно удружење "Далмација" Суботица, 2022 (Земун : Невен).
- 144 стр. : илустр. ; 25 cm

Тираж 500.

ISBN 978-86-900330-3-4

а) Знамените личности -- Срби -- Далмација

COBISS.SR-ID 60283401

Штампање овог издања помогао:

Фонд за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону
РЕПУБЛИКА СРБИЈА - АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА

Mr Милорад С. Кураица

Mr Милорад С. Кураица је рођен (од оца Стевана и мајке Симеуне) 9.10.1956. године у селу Плавно код Книна. Основну школу "Доситеј Обрадовић" завршио је у родном мјесту, Школу ученика у привреди у Книну, а дипломирао 1979. године на Педагошком факултету у Ријечи. Радио је у Книну и Дубровнику, а био је и директор Републичког завода за тржиште рада у Републици Српској Крајини.

Након Олује, живи у Суботици као избјегло лице. Радио је у Националној служби за запошљавање, Филијала Суботица, одакле одлази у пензију 2005. године. Сарађивао је у "Дубровачком вјеснику", "Политици", "Српском гласу", "Српском радио Книну", "Прегледу" и "Пословима", огласним новинама Националне службе за запошљавање, затим са "Вуковом задужбином" и Српском академијом наука и уметности, као и са другим институцијама и медијским кућама. Објавио је четири књиге: "Народне пјесме из Книнске крајине", два издања, "Доситеј у Далмацији", и збирку еротских народних пјесама "Крајишки црвен бан" и двије у електронској форми, те стотињак стручних и осталих радова.

Велики је поштовалац лика и дјела Доситеја Обрадовића, једног од највећих српских просвјетитеља. У знак сјећања на Доситејев долазак у село Плавно код Книна (250. годишњица 1769 - 2019), припремио је 2019. године, организовао и поставио изложбу фотографија "Доситеј и српско Плавно 1769 - 2019." У међувремену, домаћини изложбе били су Нови Сад, Београд, Зрењанин, Станишић код Сомбора, Пожаревац и Суботица. Иницијатор је, непосредни учесник и организатор пројекта Санација и уређење Доситејеве "Братске куће" у Плавну.

Секретар је и активни члан Завичајног удружења "Далмација" Суботица од његовог оснивања - 12. јуна 2010. године.

УДРУЖЕЊЕ
ОПШТИНЕ
ДАЛМАЦИЈА
СУБОТИЦА

**ЧЛАНСКА
КАРТА**

БРОЈ _____

ИМЕ _____

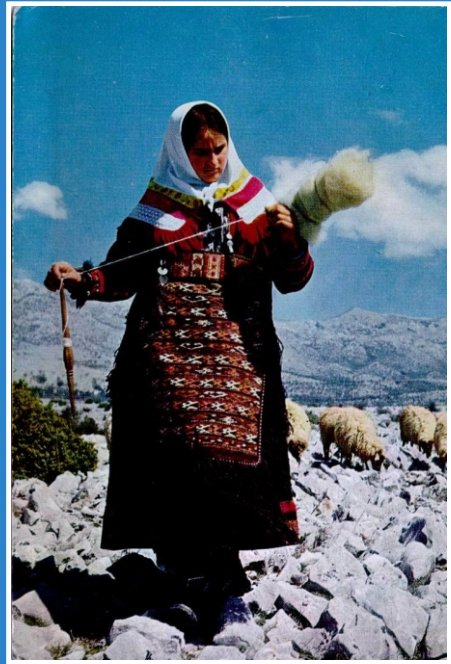
ПРЕЗИМЕ _____

ЈМБГ _____

СУБОТИЦА _____

ПОТПИС И ПЕЧАТ _____

ТАТЈАНА МАНДИЋ

мр Милорад С. Курица

**ЗНАМЕНИТИ СРБИ
ДАЛМАЦИЈЕ**

"Благо оном ко довијека живи, имао се рашта и родити"
Петар Петровић Други Његош

"ДУША БОГУ – ТИЈЕЛО СРБИНИ – СРЦЕ ДАЛМАЦИЈИ!"

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ
"ДАЛМАЦИЈА"
СУБОТИЦА

Са жељом да сачува од заборавља величане из наше Далмације отвара изложбу фотографија

мр Милорада С. Курица

**ЗНАМЕНИТИ СРБИ
ДАЛМАЦИЈЕ**

и организује вече – предавање сјећања на њих

26. новембра,
Љета Господњег 2021.
(петак) у 17.30 часова
Суботица, Градска кућа
(свечани Узал – вестивал
и Велика вишњаница)

УЧЕСНИЦИ:
1. Проф. др Вељко Бурин Мишић,
2. др Милан Гушић,
3. др Војин Калинић и
4. Дијачи хор из Суботице.

"ВЕЛИКИ СМО ОНОЛИКО КОЛИКО СЕ СЈЕЋАМО ВЕЛКАНА!"

ИЗЛОЖБА ЈЕ ПУБЛИС ПОГЛЕДАТИ
06. новембра – 06. децембра 2021.
у врсници од 8 до 15 и
од 17 до 20 часова

"У СВИЈЕТУ СЕ СУСРЕЋЕМО, С ДАЛМАЦИЈОМ У СРЦУ"

"ДУША БОГУ – ТИЈЕЛО СРБИНИ – СРЦЕ ДАЛМАЦИЈИ!"

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ
"ДАЛМАЦИЈА"
СУБОТИЦА

Са жељом да сачува од заборавља величане из наше Далмације организује

СВЕТОСАВСКУ АКАДЕМИЈУ

и свечано отварање изложбе фотографија
аутора

мр Милорада С. Курица

**ЗНАМЕНИТИ СРБИ
ДАЛМАЦИЈЕ**

Батајница,
Парохијски дом Цркве Рођења Пресвете Богородице,
Бихаћа 1.
30. јануар, Љета Господњег 2022.
с почетком у 10 часова.

"ВЕЛИКИ СМО ОНОЛИКО КОЛИКО СЕ СЈЕЋАМО ВЕЛКАНА!"

Контакт телефон:
065/63 83 548 и
065/20 12 474

"У СВИЈЕТУ СЕ СУСРЕЋЕМО, С ДАЛМАЦИЈОМ У СРЦУ"